

АНВОРИ ДОНИШ

E-mail: anvor.donish@kgu.tj **Наширияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ***
www.kgu.tj **№17 (282) 21-уми декабри соли 2018, ҷумъа (оғози нашр: соли 1994)**

ПАЁМИ

**табрики ректори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи
Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, доктори илмҳои физика ва
математика, профессор, узви вобастаи АИ ҶТ Абдулло Ҳабибулло**

*Соли нав орад ба мо
иқболи нав,
Мурғи бахти мо
биёбад боли нав.
Тоҷикистонро
бикунем ободтар,
Бо ташаббус,
гайрату омоли нав.*

Кулли устодон, шогирдон
ва мардуми шарифи Тоҷи-
кистони азизро ба муноси-
бати фарорасии Соли нави
милодии 2019 самимона
табрику таҳният гуфта,
ба ҳамагон фазои орому
осуда, рӯзгори обод ва хуш-
ҳоливу хушрӯзӣ таманно
менамоям.

Қобили зикр аст, ки До-
нишгоҳи мо дар соли таҳ-

сили имсола низ ба мисли со-
лиёни пешин ба дастовар-
дҳои назарраси илмю таҳ-
силӣ мушарраф гардид. Аз
ҷумла, заминаи кадрӣ мус-
тақам гардид. Дар соли 2018
як рисолаи докторӣ (Марио
Бобоев), 6 рисолаи номзадӣ
(Даминова А.И., Темуров Ҷ.Р.,
Қаҷкуллоев А.Ф., Ғуломова
С.Н., Расулова Л., Зулфиев
Г.Н.) дар маевзӯҳои мухтали-
фи илмӣ дифоъ гаштанд.
Ҳамчунин, аксари устодони
донишгоҳ дар аспирантура
муваффақона таҳсил дошта,
паи корҳои илмӣ-тадқиқотӣ
ҳастанд.

Боиси ифтихор аст, ки дар
афзун намудани дастовар-
дҳои илмӣ ва соҳавии дониш-
гоҳ як зумра донишҷӯёни
фаъол низ саҳмегуздоранд. Аз
ҷумла, баромад ва дастовар-
дҳои озмуну конф-
ронсҳои илмӣ-назариявӣ ва
мусобиқоти варзишии сатҳи
вилоятӣ, ҷумҳуриявӣ ва бай-
налмилалӣ назаррас аст.

Саҳми кулли устодону кор-
мандони хоҷагӣ ва донишҷӯ-
ён дар ободикунонӣ ва кабу-
дизоркунии гирду атрофи
донишгоҳ арзанда ва боиси
таҳсин мебошад.

Соле, ки сипарӣ мегардад,

аз баракати сулҳу суботи
комил ва ваҳдату ҳамдилӣ
дар хотираи ҳар яки мо соли
таърихиву бобарор ва амалӣ
шудани умеду орзуҳои неку
созанда боқӣ мемонад. Зеро
дар соли 2018 орзуи чандин-
солаи хурду бузурги кишвар
- ба кор оғоз кардани агрега-
ти якуми иншооти тақдир-
сози мамлакат - Нерӯгоҳи
Барқи Обии "Рогун" амалӣ
гардид.

Дар бозомади соли нави
милодӣ Шумоёнро бори дигар
сидқан муборакбод гуфта,
бароятон дар тамоми
ҷабҳаҳои ҳаёт бурдборихо ва
пирӯзихо хоҳонам.

Таманнои онро дорам, ки
соли 2019 барои Шумо ва та-
моми мардуми шарифи Тоҷи-
кистони соҳибистиқлол
соли музаффарияту бурдбо-
риҳо гардида, дар самти руш-
ду нумӯ ва ободиву бунёд-
корӣ чиҳати амалисозии си-
ёсати хирадмандонаи Асос-
гузори сулҳу ваҳдати миллӣ
- Пешвои миллат, Президен-
ти Ҷумҳурии Тоҷикистон
муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон
бахри шуқофии Ватани ази-
замон нерӯву тавони тоза
бахшад!

Соли нави милодӣ муборак!

**ЁН ҚҶШНИ, ЧОН ҚҶШНИ -
ҲАМСОЯИ ПАҲЛУ, ҲАМСОЯИ
ЧОНӢ**

**КОҲИ МУҲТАШАМИ ИЛМУ
ДОНИШ ДАР КҶЛОБ**

**ТАҶАЛЛИЯТИ АЛЛОМА
БОБОҶОН ҒАҒУРОВ АЗ
НИГОҲИ ОРИФОН**

С. 4

**ЧАРО МАҲЗ ЧАВОНОН
МАҒЗШҶӢ МЕШАВАНД?!**

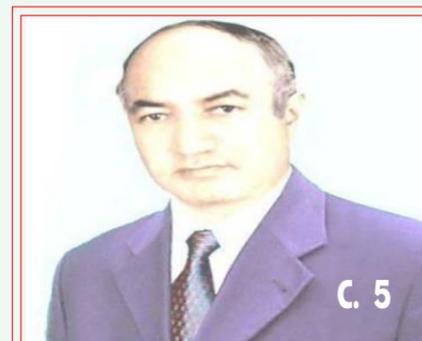
С. 5

**МИНБАРИ
ДОНИШҶҶ**

С. 12-13

**РАВШАНГАРИ РОҶИ
МАЪРИФАТ ВА ТАҶҚИҚ**

С. 5

**"РОҶУН"-ПАЙВАНДГАРИ
КИШВАРҶОНИ ОСИЁИ МАРКАЗӢ**

С. 3

6 Донишҷӯ дар мусобиқаи Ҷумҳуриявӣ дастболо гардиданд!

Шарипов Наврӯз

Санаи 18-уми ноябри соли қорӣ бо ташаббуси Кумитаи қор бо ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳри Душанбе мусобиқаи ҷумҳуриявӣ байни донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида шуд. Дар ин мусобиқа донишҷӯёни зерини Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ иштирок намуда сазовори ҷойҳои намоён гардиданд:

1. Сагизов Бахтовар, дар вазни 56 кило, оид ба "бокс", ҷойи 1-ум;
2. Шарипов Наврӯз, дар вазни 69 кило, оид ба "бокс", ҷойи 1-ум;
3. Зулҳиҷаи Ҷурабек, аз рӯи варзиши сабук давидан ба масофаи то 3000 метр, ҷойи 3-ум;
4. Насридинов Дилшод, дар вазни 86 кило, оид ба "гуштини тарзи озод", ҷойи 2-ум;

5. Табаров Рамазон, дар вазни 60 кило, оид ба "бокс", ҷойи 2-ум;
6. Туранов Муҳаммад, аз рӯи варзиши сабук "найзапартой", ҷойи 3-ум;

Ғолибияти 2 донишҷӯ дар мусобиқаи вилоятӣ

Санаи 18-уми ноябри соли қорӣ бо ташаббуси Раёсати қор бо ҷавонон ва варзиши вилоти Хатлон мусобиқаи кушоди вилоятӣ оид ба "Таэквандо" (ВТФ) таҳти шиори "Субҳи Хатлон" байни кӯдакон, наврасон, ҷавонон ва калонсолон бахшида ба "Рӯзи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон" гузаронида шуд. Дар ин мусобиқа ду донишҷӯи донишгоҳи Раҳимов Биноӣ дар вазни 63 кило ҷойи 1-ум ва Тоҷидинзода Рамазон дар вазни 58 кило насиби ҷойи 3-юм гардид, бо диплому тӯҳфаҳои хотиравӣ қадрдонӣ карда шуданд.

Раҳимов Биноӣ

Ғолибияти Шоҳрух дар мусобиқаи Ҷумҳуриявӣ

Моҳи ноябри соли қорӣ бо ташаббуси Кумитаи қор бо ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳри Кӯлоб 3-юмин мусобиқаи ҷумҳуриявӣ оид ба гуштини миллий байни ҷавонони синну соли 1998-2001 барои хотираи гиромидшти Устоди вазиши Иттиҳоди Шӯравӣ Шариф Саидов гузаронида шуд. Дар ин мусобиқа донишҷӯи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ Комилов Шоҳрух дар вазни 75 кило насиби ҷойи 3-юм гардид, бо диплому тӯҳфаҳои хотиравӣ қадрдонӣ карда шуд.

Сипосномаи ректор ба волидайнӣ 2 донишҷӯ

Бахшида ба Рӯзи Парчами давлатӣ ба волидайнӣ донишҷӯи соли 1-уми факултаи омӯзгорӣ Марҷонаи Сабзалӣ ва донишҷӯи соли 1-уми факултаи таърих, ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ Сатторов Раҷабалӣ барои саҳми арзанда дар тарбияи фарзанд ва иштироки фаъолонаи онҳо дар чорабиниҳои сатҳи баланди варзишӣ бо ифтихорномаи ректори донишгоҳ сарфароз гардонида шуданд.

Ифтихорнома ба Хайрулло

Бахшида ба Рӯзи Парчами давлатӣ ассистенти кафедраи тарбияи ҷисмонӣ ва методикаи таълими он Шоҳмардонов Хайрулло барои иштироки фаъолона ва ноил гардидан ба ҷойҳои ифтихорӣ дар чорабиниҳои варзишӣ сатҳи ҷумҳуриявӣ ва берун аз он бо ифтихорномаи ректори донишгоҳ сарфароз гардонида шуд.

7 нафар донишҷӯ барои дониши хуб аз шартномаи таҳсил озод гардиданд

Бо қарори Шӯрои олимони донишгоҳ 7 нафар донишҷӯёне, ки бо боҳои аъло таҳсил ва дар қорҳои ҷамъиятии донишгоҳ ва ҳатто берун аз он иштирок намуда, номи донишгоҳро баланд бародостаанд, аз шартномаи таҳсил озод карда шуданд. Донишҷӯёни зерин дар конфронсҳои озмунҳои фанӣ иштироки фаъолона дошта, дар рӯзномаҳои даврӣ мақолаҳои зиёде чоп кардаанд.

1. Шоева Дилноза, донишҷӯи соли 3-юми факултаи молиявӣ иқтисодӣ, гурӯҳи 305, ихтисоси кори банкӣ. Мақолаҳо: "Нақши стратегияи НБО Роғун дар Тоҷикистон, минтақа ва ҷаҳон", "Иқтисодӣ чӣ гуна бояд бошад?", "Ҳеҷ кас аз пеши худ чизе нашуд", "Соҳаи сайёҳиро мебояд рушд дод!"

2. Шарифов Бедилҷон, донишҷӯи соли 3-юми факултаи молиявӣ иқтисодӣ, гурӯҳи 315, ихтисоси иқтисодиёт ва идора дар қорхона. Мақолаҳо: "Рӯзи муаллимон дар ҷаҳон", "Ақидаҳои иқти-

содию иҷтимоии Абӯали Ибни Сино".

3. Нурхонов Хуршед, донишҷӯи соли 4-уми факултаи молиявӣ иқтисодӣ, гурӯҳи 408, ихтисоси менеҷменти инвеститсионӣ. Мақола: "Дастовардҳои иқтисодии Тоҷикистон".

4. Мирзоев Мирзоалӣ, донишҷӯи соли 4-уми факултаи молиявӣ иқтисодӣ, гурӯҳи 408, ихтисоси маркетинг.

5. Мазарифова Меҳрангез, донишҷӯи соли 3-юми факултаи химия, биология ва география, гурӯҳи 302, ихтисоси химия, биология. Мақолаҳо: "Хусусиятҳои шифобахшии барги зуф", "Ҳунари мардумӣ-тарғибгари фарҳанги миллий".

6. Ғаюров Шаҳром, донишҷӯи соли 3-юми факултаи омӯзгорӣ, гурӯҳи 303, ихтисоси раваншониҳои амалӣ.

7. Давлатова Замира, донишҷӯи соли 3-юми факултаи таърих, ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ, гурӯҳи 304, ихтисоси муносибатҳои байналмилалӣ.

Иштирок дар конфронси байналмилалӣ

Аз 29-уми ноябр то 30-юми ноябри соли қорӣ дар Донишқадаи давлатии забонҳои шаҳри Самарқанди Ҷумҳурии Ўзбекистон конфронси байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи "Омилҳои фаъолгардонии ширкати ҷавонон дар раванди рушди ҷомеаи шаҳрвандӣ" баргузор гардид. Дар конфронс олимону пажӯҳишгарони маъруф аз ҳориҷи кишвар низ ширкат ва суҳанронӣ намуданд.

Аз Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ дар ин конфронс 4 нафар омӯзгорон: муовини ректор оид ба илм ва инноватсия номзади илмҳои филологӣ, дотсент Шарофат Худойдодова дар мавзӯи "О государственной программе поддержки молодежной политики в Таджикистане", номзади илмҳои педагогӣ Одинамо Шарипова дар мавзӯи "Нақши ҷавонон дар замони муосир", ассистенти кафедраи забонҳои хориҷӣ Нематуллои Н. дар мавзӯи "К вопросу об изменении сознания молодежи Таджикистана на современном этапе" ва саромӯзгори кафедраи забонҳои хориҷӣ Муҳаммад Саидзод дар мавзӯи "Рушди донишҳои сиёсии ҷавонон дар раванди ҷаҳоншавӣ" баромад намуданд.

Бояд зикр намуд, ки мақолаҳои иштирокдорон дар маҷмуи мақолаҳои конфронс нашр гардиданд. Конференсия аз 4 қисм иборат буд. Дар қисми якум 18 нафар, дар қисми дуюм 38 нафар, дар қисми сеюм 40 нафар ва дар қисми 4-ум бошад 46 нафар аз кишварҳои мухталиф баромад намуданд. Дар рафти конфронс аз ҷониби ноиби ректор оид ба илм ва инноватсияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ Шарофат Худойдодова наشري донишгоҳ-рӯзномаи "Анвори дониш" ва маҷаллаи илмӣ "Паёми Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ" ба ширкаткунандагон муаррифи ва тақдим гардид.

Инчунин, дар охири конфронс ба Худойдодова Ш., Шарипова О., Муҳаммад С. ва Нематуллои Н. сертификат барои иштирок тақдим карда шуд.

Баъди итмоми конфронс байни Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ва Донишқадаи давлатии забонҳои Самарқанд шартнома баста шуд. Дар охири конфронс расми хотиравӣ гирифта шуда, ҳаме иштирокдоронро барои тамошо ба маконҳои таърихӣ шаҳри Самарқанд сафарбар намуданд.

"РОГУН"-ПАЙВАНДГАРИ КИШВАРҶОИ ОСИЁИ МАРКАЗИ

Курбоналӣ МИРХОШИЁВ, докторанти
PhD-и соли 2-юми факултати молиявию
иқтисодӣ, муовини сардори Раёсати
таълим

Нерӯгоҳи барқӣ обии "Роғун" иншооти ҳаётан муҳими стратегии мамлакат ба ҳисоб меравад. Энергияи истеҳсолкардаи НБО "Роғун" на танҳо ҷумҳуриамонро аз бӯҳрони энергетикӣ мебарорад, инчунин имкон медиҳад, ки як қисми нерӯи барқӣ истеҳсолшуда ба фуруш бароварда шавад. НБО "Роғун" ин манбаи нур аст, зеро он Тоҷикистонро ба ахтари ҳамешатобон табдил хоҳад дод.

Соли 2016 "Стратегияи миллии рушд барои давраи то соли

афзалияти махсус медиҳад. Чӣ тавре ки ба ҳамагон маълум аст, ин нерӯгоҳ барои таъмини мунтазами аҳолии ва корхонаву муассисаҳо бо нерӯи барқ, яъне рушди босуботи иқтисодиву иҷтимоӣ ва баланд бардоштани сатҳи сифати зиндагии мардум нақши бисёр муҳим дорад. Дар баробари ин, обанбори нерӯгоҳ барои пешгирӣ кардани ҳодисаҳои фавқуллода мусоидат карда, танзими бисёрсолаи истифодаи манбаъҳои оби минтақаро таъмин менамояд ва барои беҳтар гардонидани ҳолати мелиоративии миллионҳо гектар заминҳои кишоварзиву асхуҷуни садҳо ҳазор гектар заминҳои нав имконият фароҳам меорад.

Ҳамчунин, Пешвои миллат хотирнишон карданд, ки НБО "Роғун" барои истеҳсоли "Нерӯи сабз", яъне пешгирӣ кардани партовҳои зарарнок ба атмосфера ва риояи меъёрҳои муосири экологӣ имконияти беҳтарин муҳайё месозад. Хукумати Тоҷикистон бо мақсади расидан ба яке аз ҳадафҳои стратегии миллии-таъмин намудани истиқлолияти энергетикӣ дар баробари бунёди иншооти бузурги тавлиди нерӯи барқ ба таҷдиди иншооти энергетикӣ мавҷудаи кишвар эътибори аввалдараҷа медиҳад.

Дар баробари ин, Пешвои миллат дар Паёми навбатии худ ба Маҷлиси

2030" қабул карда шуд. Яке аз ҳадафҳои аввалини стратегии миллии рушд барои давраи то соли 2030 - ин таъмини истиқлолияти энергетикӣ ва истифодаи самараноки нерӯи барқ мебошад, ки бевосита ин ҳадаф бо сохта ба истифода дода шудани НБО "Роғун" имконпазир мегардад.

Ҳанӯз соли 2008 дар Паёми худ ба Маҷлиси Олии кишвар Пешвои миллат оид ба оғози сохтмони НБО "Роғун" қайд карда буд: "Мо дар зарфи 17 соли истиқлолият бори аввал имкон пайдо кардем, ки аз ҳисоби маблағҳои давлатӣ ва корхонаҳои ватанӣ, дар ҳаҷми умумии 136 миллион сомонӣ бунёди НБО "Роғун"-ро вусъат бахшем. Соли оянда ҳаҷми маблағгузори он аз ҳисоби буҷети давлатӣ ду маротиба зиёд карда, ба 272 миллион сомонӣ расонида хоҳад шуд."

Бо мақсади ҷалби сармоя барои ҳарчи зудтар ба анҷом расонидани сохтмони НБО "Роғун" Бонки Ҷаҳонӣ мувоҷиати Ҳукуматро доир ба ташкили консорсиуми байналмилалӣ дастгирӣ намуд ва корҳо дар ин самт оғоз ёфтаанд.

Бояд гуфт, ки бунёди НБО "Роғун" нав оғоз нашудааст, балки он аз даврони шӯравӣ идома ёфта, дар ин иншоот тақрибан 40 фоизи корҳои асосии сохтмон ва харидорӣ таҷвизот ба маблағи умумии беш аз 1 миллиард доллари амрикоӣ анҷом дода шудаанд.

Инчунин, Пешвои миллат дар суҳанронӣ бо роҳбарон ва қорамандони муҳандисиву техникаи НБО "Роғун" дар таърихи рӯзи 10.05.2017 иброз доштанд, ки давлат ва Хукумати мамлакат ба маъсалаи сохтмони НБО "Роғун"

Оли қайд намуд, ки "...Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ яке аз кишварҳои татбиқунандаи "Иқтисодиёти сабз" маҳсуб ёфта, аз лиҳози истифодаи манбаъҳои таҷдидшавандаи энергия дар қатори шаш мамлакатаи пешсафи сайёра қарор дорад, зеро 98 фоизи барқ тавассути нерӯгоҳҳои барқӣ обӣ истеҳсол мешавад".

Бо ҳақмин мақсад барои бунёди НБО "Роғун" соли 2017-ум аз ҳамаи манбаъҳо 4 миллиарду 700 миллион сомонӣ харҷ гардид ва дар соли 2018 ба ин мақсад қариб 5 миллиард сомонӣ пешбинӣ шудааст. Илова бар ин, ҳоло барои навсозии системаи энергетикӣ кишвар ва бунёди инфрасохтори зарурии содироти он татбиқи 7 лоиҳаи давлатии сармоягузорӣ ба маблағи 8,1 миллиард сомонӣ идома дошта, дар маҷмӯъ, барои рушди соҳа беш аз 21 миллиард сомонӣ (яъне 2 миллиарду 400 миллион доллари амрикоӣ) равона гардидааст.

Дар ҳавзу обанборҳои Тоҷикистон 45,3 км3 захираи об мавҷуд аст. Захираи оби нӯшоии кишвар 19,3 км3, манбаъҳои обҳои зеризаминӣ 51,2 км3 ва имконияти умумии солони истеҳсоли энергияи барқӣ обӣ дар ҷумҳури зиёда аз 500 миллиард кВт-соатро ташкил медиҳад. Иқтисодии энергияи обии Тоҷикистон назар ба талаботи тамоми Осиеи Марказӣ ба энергияи барқӣ беш аз 3 баробар зиёдтар мебошад. Ҳангоми самаранок истифода бурдани ин захираҳо минтақаро метавон бо ин энергияи арзон ва аз лиҳози экологӣ тоза таъмин намуд. Захираҳои асосии энергияи барқӣ обӣ дар минтақаи дарёҳои Вахш, Панҷ, Амударё, Сирдарё ва Зарафшон ҷойгиранд. Аз рӯйи масоҳат кишварӣ мо дар дунё

қойи 85-умро ишғол намояд ҳам, аз рӯйи захираҳои энергетикаи обӣ қойи 8-ум ва аз рӯйи ҳаҷми қиёсии захираҳо ба ҳар сари аҳолии қойи аввалро ишғол мекунад. Бо чунин нишондиҳандаҳо метавон гуфт, ки Тоҷикистон барои амалисозии иқдомҳои пешгирӣ ва расидан ба Ҳадафҳои Рушди Устувор якҷо бо ҳамсояи кишварҳо қудрати азим дорад. Баргузори иҷтисоии Маҷмаи умумии Созмони Милалӣ Муттаҳид ва ташкили чорабиниҳои сатҳи баланд ба муносибати оғози Даҳсолаи байналмилалӣ амал "Об барои рушди устувор, солҳои 2018-2028", ки барои Тоҷикистон ва халқи тоҷик боз як рӯйдоди бузурги таърихӣ ва дар боло рафтани мақоми кишвар нақши муассир мегузорад. Бори дигар собит гардид, ки ҳамкорӣ барои истифодаи босамари захираҳои об дар амалӣ намудани Ҳадафҳои Рушди Устувор мавқеи пешбарандаро касб намуда, талошҳои Пешвои муаззамии миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ин ҷода шоистаи таҳсинанд.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллии, Пешвои миллат Эмомалӣ Раҳмон дар мулоқот бо сарони кишварҳои Осиеи Марказӣ дар шаҳри Остонаи Ҷумҳурии Қазоқистон оид ба самаранок истифода бурдани захираҳои обии минтақа чунин таъкид намуданд: "Тоҷикистон барои кишварҳои ҳамсояи худ дар маъсалаи об ҳеҷ гоҳ мушкили эҷод накарда буд ва нахоҳад кард. Мо ҳамсояҳои худро ҳеҷ гоҳ бе об нахоҳем гузошт."

Мавриди ёдоварист, ки Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон муҳтарам Шавқат Мирзиёев ҳангоми сафари давлатӣ ба Тоҷикистон изҳор дошт, ки кишвараш омода аст дар сохтмони НБО "Роғун" ба Тоҷикистон кӯмак кунад. Пешвои миллати тоҷик дар ҷавоб ба вай гуфт, ки Тоҷикистон ҳамсояҳои худро ҳеҷ гоҳ бе об нахоҳад гузошт.

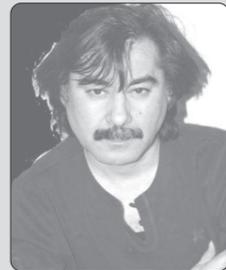
Сарони давлатҳои ҳамсоя Тоҷикистону Ўзбекистон дар мулоқотҳои худ оид ба ҷанбаҳои мубрами ҳамкорӣ дучониба дар арсаҳои тиҷорату иқтисод, фарҳангу робитаҳои башарӣ, иртибототи нақлиётӣ, истифодаи захираҳои обу энергетикӣ, амният ва муҳофизат, ҳамчунин густариши робитаҳои байни минтақаҳои ду кишвар мубодилаи афкори судманд анҷом доданд.

Ҳамчунин, ташаббусҳои глобалии Тоҷикистон дар соҳаи об, аз ҷумла иқдоми эълон гардидаани давраи солҳои 2018-2028 ҳамчун Даҳсолаи байналмилалӣ амал "Об барои рушди устувор" ва талошҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ҷиҳати таҳкими амнияти минтақа аз ҷониби Ҷумҳурии Ўзбекистон дастгирӣ ёфт.

Ҳамин тариқ, қайд кардан зарур аст, ки иншоотҳои мавҷуда ва бунёдшавандаи гидроэнергетикӣ барои ҳалли маъсалаҳои вобаста ба обу энергетика дар минтақа аҳамияти бузург доранд. Фардои дурахшони Тоҷикистон ва давлатҳои ҳамсояи он аз бунёди НБО "Роғун" вобастагии калон дорад. Сохтмони НБО "Роғун" қорнамоии навбатии аҳолии кишвар ва Ҷумҳурии Ўзбекистон ин мактаби ваҳдату бародарӣ, меҳнатпарастии бунёдкорист. Ин ду кишвари ҳамсоя дорони нерӯи бузурги иродаи тавоност ва ин нерӯгоҳро месозанд. НБО "Роғун" манбаи азияти нӯр мегардаду Тоҷикистонро ба зинаи нави тараққиёт мегардонад.

• Шеърӣ рӯз

Сиёвӯш ЧУНАЙДӢ

НА МАСТАМ

На мастам, не хушиворам, на наздикам на аз дурам,
На озодам, на дар бандам, на макшуфам на мастурам.
На зиндоне ба ман созеду не доре барафрозед,
Яке вомонда аз роҳам, на Салмонам, на Мансурам.
Гар аз роҳи хато бар маҳфили бегона по мондам
Раҳу расме намедонистам, эй хуззор, маъзурам.
Якero дӯст медорам, ки медорад маро душман,
Якero даст мегирам, ки аз худ мекунад дурам,
Биё имрӯз бар ман гиря кун аз баҳри дилдорӣ
Ҳамон ашке, ки хоҳӣ рехт фардо бар сари гӯрам.
Дар ин майхона бар ҷоми шаробам ашк мерезам,
Мазоқи ҳирсу озамро бас аст ин талху ин шӯрам.
Ба сад занҷиру завлона дар ин Зиндон чи озодам,
Ҳанӯз ин зинда буданро ба ёди Дӯст маҷбурам.
Миёни мову ӯ паймони он ваҳдат набишкастаст,
Ки он ҷо ӯ таҳи хоку ман ин ҷо зиндадаргӯрам.
Ба Шоҳу Шаҳнаву Шайхи шумо байъат накардам ман.
Маро бахшед, эй мардум, ба ин дастору дастурам.
Маро бошад, ки раҳ бидҳанд дар он базми хунхорон
Биёр он косаи лабрээр аз хуни ангурам!

ДУ ҲИКМАТ

ШАҲВАТПАРАСТ

Кимиёгаре андар кушодани асрори илми ба даст овардани тилло аз таркиби фулузоти дигар шабону рӯзон заҳмат мекашид. Наздик буд, ки калиди мурод ба даст оварад, аммо як гиреҳи нокушода монда буд ва ӯро пайваста ранҷ меод. Як рӯз шахсе маслиҳат медиҳад ки:

- Ту умратро беҳуда ба ин сарф макун. Беҳтараш ба ҷустуҷӯи зани оқилае бош, ки дар Миср зиндагӣ дорад ва ӯ ба далели воқиф будан аз улуми дунёӣ машҳури ҷаҳон гаштааст. ӯро дарёб, суолро пешаш гузор ва хоҳӣ дид, ки вай мушкулкушошту гиреҳи маъсалаат боз шуда.

Кимиёгар дар ҷустуҷӯи ин зани порсо сафар оғоз намуд. Дар сафар ӯро хатарҳои зиёд пеши раҳ меомад, аммо новобаста ба мушқилиҳо аз раъҷаш намегашт. Саранҷом субҳе ба манзили зани порсо даррасид ва дари ҳавлии ӯро кӯфт. Аз ҳавли олиҳае баромад, ки кимиёгар дар тамоми умр чунин хусну ҷамоли занро надида буд. Аҷоибаш он буд, маллоҳати зан ӯро мисли оҳанрабо ба худ ҷазб мекард.

Зан ба лутф суҳан оғоз кард:
- Инак, Шумо омадед. Шавҳарам алён дар хона ҳузур надоранд. Қоида чунин аст: Шумо метавонед ба ман танҳо як суол диҳед, ки ман ҷавобашро гӯям. Дар хотир доред: Танҳо як суол!

Кимиёгар дарҳол пурсид:
- Шавҳаратон кай меояд?
(Тарҷума аз русӣ)

ИШҚИ ШАҲВОНӢ

Подшоҳе барои шикор равонаи сахро шуд. Дар роҳ ба канизи зебӯре бархӯрд ва дар ҳамагонгоҳи нахуст дилбохтаи ӯ шуд. Канизро ба баҳои беҳисоб харид ва ба қасри хеш овард. Аммо дере нагузашта каниз саҳт бемору ранҷур гашт ва подшоҳ дар андӯхи ҷонсӯз фарқ шуд. Табибони бисёр ба болинаш оварданд, аммо муолиҷату дармон суде набашид. Подшоҳ ноумед аз муолиҷаи табибон рӯ ба суи Худо овард. Фаровон ашк рехт ва дуову ниёиши бисёр кард ва аз ӯ шифои каниз-

ро талаб намуд. Дар ин ҳол хоб ӯро бурд. Дар хоб пиреро дид. Пир ӯро мужда дод, ки дуоят ба иҷобат расид, табибе тезхуш назди ту ояд ва канизро дармон намояд. Чанде нагузашт, ки табиб омад. Подшоҳ қиссоро хуб ба ӯ нақл кард ва сари болини каниз бурд. Табиб пас аз андак муоинае дарёфт, ки дарди каниз дарди ишқ аст. Аз подшоҳ хост, ки хонаро хилват кунад. Чунон карданд. Табиб даст бар набзи каниз ниҳода буд ва аз ситамҳои рӯзгор мепурсид. Табиб ба ин тарик ҳоли дӯстони канизакро ҷӯё мешуд ва ӯ ошкоро мочароҳии зиндагониаш, хона, арбобон ва ҳамшахриёнашро ба табиб бозмегуфт. Ҳаким ба қиссаҳои ӯ гӯш меод ва набзи ӯро месанҷид, то бидонад аз шунидани номи чӣ касе тапиши набзи ӯ шиддат меёбад. То он ки ба заргари самарқандӣ расид. Табиб донист, ки канизак ошқи заргари самарқандист. Мочароро барои шоҳ бозгуфт. Шоҳ аз табиб роҳи дармон хост. Табиб гуфт:

- Ба ҳар қимате заргарро назди худ биёвар.

Шоҳ бо фиреб ва сарфи диноҳии фаровон саранҷом маъшуқи канизро назди худ овард ва ӯро заргари маҳсули худ кард. Пас аз муддате табиб аз шоҳ хост, ки канизро ба ақди заргар дароварад. Шоҳ чунин кард. Каниз, ки ба висоли маъшуқ расида буд, ба зудӣ беҳбуд ёфт. Он гоҳ табиб найранге зад ва заргарро захролуда сохт. Заргар бемору зардачеҳра шуд ва зебоиву таровати хешро аз даст бидод. Каниз кам-кам ба ӯ бемеҳр гашт ва оташи ишқаш фуру хуфт. Бо ин чораҷӯии табиб каниз дармон ёфт ва ишқи заргар аз дилаш берун шуд ва подшоҳ ба мақсуди худ расид ва ғами дил берун ронд.

Мантӣқ: Ишқҳои ҷисмониву шаҳвонӣ ба обе меояд ва ба боде меравад. Чун сидку сафое надорад, ҳаргиз пойдор намонад.

(Мазмун аз "Маснави маънаӣ")

Таҳияи
Ҷаҳонир РУСТАМ

Бахшида ба 110-солагии шарқшиноси оламшумул академик Бобоҷон ҒАҒУРОВ

ТАҶЛЛИЯТИ АЛЛОМА БОБОҶОН ҒАҒУРОВ АЗ НИГОҶИ ОРИФОН

Таҷиддин Айнӣ САҒАРОВ,
сармузори кафедраи таърих ва ҳуқуқ

Устод Бобоҷон Ғафуров яке аз қаҳрамонҳои Тоҷикистон буда, барои миллати тоҷик хизматҳои шоён кардаанд. Аз ин хотир, мо дар ин мақола ҳадаф гузоштем, то гуфторҳои, ки дар ҳаққи аллома Бобоҷон Ғафуров гуфта шудаанд, ҷамъовари намуда, пешниҳоди хонандагон гардонем.

Агар дар аҳди Сомониён дар сари гаҳвораи фарҳангу адабиёти оламшумули мо сардафтари адабиёти тоҷику форс устод Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ шабзандадорӣ карда бошад, дар садсолаи бистум, ки масъалаи будан ё набудани миллати тоҷик борҳо дар дастури рӯз қарор дошт, устод Садриддин Айнӣ ва Бобоҷон Ғафуров бо пуштибонию подории таърих, фарҳанг, забон ва мероси адабӣ, парчаму оини давлатдорӣ ва ҳаққу ҳуқуқи маънавии миллати тоҷик бархоста, бар зидди фарҳангсезони кӯрботин муборизаи оштинопазир бурданд.

Ин ду фарзанди бузурги миллат бо шоҳасарҳои худ "Намунаи адабиёти тоҷик" ва дертар "Тоҷикон" нақшаҳои шуми бадхоҳон ва душманони миллати тоҷикро бо бурҳону далелҳои қотеъ ва санадҳои раднопазир илмӣ барбод дода, таъриху фарҳанги ва забони ноби тоҷикиро наҷот доданд.

Эмомалӣ РАҶМОН, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Нарасидани хотираи таърихӣ, ҳифзи накардани таърихи миллат ва суннатҳои волои он, маҳдудияти шуури таърихӣ ҳисси масъулияти ҷавобгариро аз дӯши ҷавонан дар назди имрӯзу оянда дур месозад. Миллате, ки хотираи таърихашро пос намедорад, хоҳу нохоҳ гирифтори тафаккури ғуломона гашта, истиқлолияти миллиашро аз даст медиҳад. Ҳифзи накардани таърихи миллат ба инкори гузашта бурда мерасонад. Ман орзу дорам, ки ҳар як ҷавони бонангу номус ва солимфикри мо китоби "Тоҷикон"-и академик Бобоҷон Ғафуровро гаштаву баргашта бихонад.

Эмомалӣ РАҶМОН, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

"Тоҷикон"-ро бе муболиға қаҳрамони илми олим ҳисобидан мумкин аст.

Усмоноҷон ҒАҒҒУРОВ, муаррихи тоҷик, профессори Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров

Ин фарзанди бузурги тоҷик дар асл фарзанди бузургтарини Машриқзамин мебошад.

Файз Аҳмади ФАЙЗ, шоири машхури Покистон

Чоп шуда баромадани "Таърихи мухтасари халқи тоҷик"-и Бобоҷон Ғафуров дар давраи пешрафти маданияти советии халқи тоҷик як ҳодисаи бузург аст.

Садриддин АЙНӢ, Қаҳрамони Тоҷикистон

Агар зарурияти тарҷумаи англисии ягон асари русӣ оид ба мавзӯи Осиёи Марказӣ пеш ояд, бешак он "Тоҷикон"-и Бобоҷон Ғафуров аст.

Р. Фрай, муаррих ва шарқшиноси Донишгоҳи Ҷорварди Амрико

Асари барҷастаи Бобоҷон Ғафуров "Тоҷикон" дар ҳазианаи илми таърихшиносӣ моро ба анъанаҳои яке аз халқҳои қадимтарини мамлакаташон шинос мекунад ва он сарчашмаи муҳим доир

Ёди мардум монанди як баҳр аст. Аз он касе мегузарад, ки кишти-аш аз масолеҳи матин сохта шуда бошаду онро қадхудои моҳир идора кунад. Ин масолеҳ кори нек аст ва киштибон мақсадҳои Бобоҷон ҒАҒУРОВ

ба омӯзиши таърихи Ватан мебошад.

А.Б. Окладников, академик, Қаҳрамони меҳнати сотсиалистӣ

Бобоҷон Ғафуров дар хотираи ҳиндуҳо ҳамчун дӯсти азизи Ҳиндустон, инсон ва олими бузург абадӣ боқӣ мемонад. Зеро ӯ одами ҳаматарафа бо маърифат зиёии ҳақиқӣ ва одами тамоман меҳрубону ғамхор буд.

Ч.К. Гучарал, ходими сиёсӣ ва ҷамъиятии Ҳиндустон

Роҳи тайкардаи "Тоҷикон" барои муаллифи он роҳи осон набуд. Ӯ дар ин роҳ 30 сол заҳмат кашида, маҳбуби халқи худ гаштааст. Аз ин ҷост, ки мардум академик Бобоҷон Ғафуровро дӯст медоранд ва навозишкорона "Падари халқ" меноманд. Ӯ дар ҳақиқат аз он бузургонест, ки дар хотираи халқ абадӣ ба ин ном зинда хоҳад монд.

Аҳрор МУХТОРОВ, узви вобастаи АИ РСС Тоҷикистон

Мо шоҳиди нахустин кори ҷамъбасти-ткунандае дар бораи таърихи халқи тоҷик мебошем. Муаллиф таърихи халқи тоҷикро аз таҳрифҳои шарқшиносони буржуазӣ тоза карда, як қатор масъалаҳоро дуруст шарҳ медиҳад. Асар барои дар асоси методологияи марксист-ленинӣ кор кардани халқҳои Осиёи Миёна такони ҷиддие хоҳад шуд.

С. Толстов, профессор-бостоншинос

"Тоҷикон" таърихи сеҳазорсолаи халқест, ки роҳи дурӯдарозро тай намуда, қариб дар ҳар як марҳилаи таърихӣ барои ҷисман зинда мондан, барои осори маданияшро ҳифзи намудан, барои ҳаққу ҳуқуқи маънавиашро барқарор кардан пайвасти мубориза бурда истодааст. Он асарест, ки ҳуди ҳозир ба китоби рӯимизии ҳар фарди тоҷик табиқ ёфтааст, онро аллакай мардум дар мағозаҳо кофта мегарданд, якбора чанднусхагӣ харида, барои фарзандонашон тақсим мекунад.

Акбар ТУРСУНОВ, файласуфи тоҷик

Конференсияи мазкур аз он ҷиҳат аз конференсияи пешина дар Лондон фарқи кулӣ дорад, ки ғайр аз баҳсу мунозираҳо дар тоҷикон гузаронидан худ боз бевосита ба ҳафтаи рафта, ба ёдгориҳои замони Кушон шинос шудем. Дар ҳамаи ҷо мо фаҳмидем, ки бостоншиносони советӣ то чӣ андоза корҳои бузурги археологиро дар ҳудуди Осиёи Марказӣ ба ҷо меоваранд. Ҳамаи ин шиносӣ дар ин сарзамини қадимаи тоҷикон натиҷаи кӯшиши Бобоҷон Ғафуров аст, ки соли гузашта дар Париж дар маҷлиси байналхалқии экспертҳо оид ба Осиёи Марказӣ дар назди ЮНЕСКО бо исрор талаб кард, ки конференсияи оянда оид ба давраи Кушон дар Душанбе гузаронида шавад. Ман ниҳоят шодам аз табиату зебоии ин кӯҳсори мафтункунандаи шумо. Акнун фаҳмидам, ки ақли пурзаковат доштани дӯстам Бобоҷон Ғафуров дар он аст, ки дар чунин сарзамини хушҷаво ба камол расидааст.

Р. Гиршман, профессори Донишгоҳи Париж

Забони модариашро ба таври аъло дониста, миллаташро дӯст медошт. Бо "Тоҷикон" тоҷиконро шӯҳратмандтар гардонид. Марде буд зариф, шӯх, инсонӣ хоксор. Борҳо мегуфт, ки миллати кӯчак бо забону фарҳангаш бузург шуда метавонад ва халқе, ки лафзи модариашро фаромӯш мекунад, ба мисли мурда аст. Б. Ғафуров ҳамеша хоҳони пешрафти миллати хеш буд.

Р. Фрай, муаррих ва шарқшиноси Донишгоҳи Ҷорварди Амрико

"Тоҷикон"-и Бобоҷон Ғафуров на танҳо дар ҳудуди имрӯзаи Тоҷикистон, балки тамоми тоҷикони Осиёи Миёна, ҳамчунин қисмати бузурги Афғонистони имрӯзаро фаро гирифтааст. Аз ин

лиҳоз, асар на танҳо барои халқи тоҷик, инчунин барои донишмандони таърихи инкишофи тамоми халқҳои Осиёи Марказӣ аҳамияти калон дорад.

Иржи БЕЧКА, шарқшиноси чех

Офарин Бобоҷон Ғафуров! Шумо бо сафари Макка зиёрати худро ҳамчун мусалмон адо карда, бо ин ба мустақамию дӯстии ду давлат мақоми калон гузоштед.

Ю.В. Андропов, раиси КГБ-и собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ

Ба ман муяссар гаштааст, ки аз соли 1972 то 1974 зери роҳбари академик Бобоҷон Ғафуров кор кунам. Мо, натавонем чун олим яқдигарро ҳурмат мекардем, балки чун бародарон эҳтироми хосае доштем. Ҳатто бинед, хабари писардор шуданамро шумида маро наздашон ҳонда табрик карданд ва гуфтанд: "Кӯдакро аз таваллудхона кай мероред? Ҳар вақте ки ҷавоб диҳанд, таксӣ нақбед, мошини институт ба хизмати Шумо омода аст. Ман ба ронандаамро гуфта мемонам." Бобоҷон Ғафуров ба олам танҳо барои некӣ кардан омадааст.

Бобоҷон Ғафуров на ин ки олими барҷаста, балки ӯ сиёсатмадоре буд, ки танҳо сулҳу ваҳдатро талқин мекард. Афсӯс, ки вай ду сол пеш аз дохил шудани артиши Шӯравӣ ба Афғонистон вафот кард. Вагарна ӯ чун мушовири Кремл оид ба масъалаҳои Шарқ намегузошт, ки роҳбарони Шӯравӣ ба ин хатогӣ роҳ диҳанд ва маҳз ҳамаи хатогӣ сарчашмаи минбаъд пош хӯрдани ИҶШС гардид.

Девандра КАУШИК, муаррихи ҳинд

Зиндагии зани тоҷик ва модар, шоираи боистеъдод ва ходимаи намоёни ҷамъият Розия Озод (модари Б. Ғафуров) намунаи барҷастаи қисмати зани Шарқ мебошад.

Аз таҷзияномаи раёсати ИИ СССР ва ИИ РСС Тоҷикистон

То ба қарибӣ шарқшиносӣ аз замони муосир дур ва илми сирф академӣ буд, акнун вай дар маркази воқеоти кунунӣ мебошад ва дар ин хидмати Бобоҷон Ғафуров калон аст.

Рӯзнамаи "Правда", 10 августи соли 1960

Бобоҷон Ғафуров нисбат ба илм эҳтироми бузург дошт, шахсан худаш ҷавонони болаёқатро ҷустуҷӯ ва дарёфт намуда, аз мо хоҳиш мекард, ки онҳоро таҳти васоят гирифта, тарбия намоем ва ба онҳо кӯмак расонем.

В. Запругаева, доктори илми биология, узви вобастаи АИ ҶТ

Ман аз суҳбат бо директори Институту шарқшиносии СССР Бобоҷон Ғафуров шоду мамнунам. Бароям рӯшан гашт, ки ӯ на танҳо олими барҷаста, балки сиёсатмадори нуктасанҷ аст.

Мао Сзедун, ходими сиёсӣ ва давлатии Ҷумҳурии Мардумии Чин

Бобоҷон Ғафуров ба кулли таҷассуми суннатҳои воло ва анъаноти зебои фарҳанг ва маданияти шарқӣ, донандаи мумтоз ва нуқтасанҷи Шарқ буда, меҳр ва дилбохтагии ӯ нисбат ба арзишҳои фарҳангии Осиё дар равоҷибити мустақам бо фарҳанги тоҷикон дар тамоми тӯли зиндагиаш боқӣ мондааст. Ман аз зумраи он шахсонӣ бетолеъ мебошам, ки то кунун бо Бобоҷон Ғафуров шиносӣ нашоштам ва бо ӯ ҳамсуҳбат нашудаам.

Саид Нурул Ҳасан, профессор, сафири собиқи Ҳиндустон дар Москва

Чӣ хуб рафторе дошт!? Чӣ тавр конгрессҳоро идора мекард. Ин ҳама шоистаи тақдир аст. Тамоми фаъолияти симпозиуми мазкур бояд ба ҳамаи марди бузург бахшида шавад. Ғафуров ибтидои корҳои созмондиҳиро бунёд гузоштааст, ки дар доираи он мо таҷқиқотҳои худро доир ба тамаддуни Осиёи Марказӣ метавонем идора бидиҳем.

Аҳмад Ҳасан Дони, бостоншиноси номиш Покистон

Тарзи рафтору гуфтор, тарзи либоспӯшии Бобоҷон Ғафуров фавқуллода ба сокини Ҳиндустони Шимолӣ шабоҳат дошта, ӯро ба осонӣ чун зодаи водии Кашмир қабул кардан мумкин буд.

Шоши БУШОН, муаррих ва файласуфи Ҳиндустон

Муддати тулонӣ Институту ховаршиносии Академияи илмҳои СССР-ро марҳум академик Бобоҷон Ғафуров, зодаи Тоҷикистон сарвари мекард. Ман ёд дорам, ки ӯ бо хислати бурдборӣ ва нармдилию самимияти худ фарқ мекард. Бобоҷон Ғафуровро мутахассиси барҷаста оид ба таърих ва сиёсати кишварҳои Осиё, муборизи роҳи озодихоҳӣ, рушди иҷтимоӣ-иқтисодии Осиёи Миёна буд.

Уильям ПОМРОЙ, муҳаққиқ, публицист ва нависандаи машхури амрикоӣ

Хушбахтам, ки муддати 15 соли охир дӯсти ӯ будам. Ман ба хираду рӯҳи бузурги ин инсон, ба самимият, бурдборӣ ва хайрхоҳии вай баҳои баланд меодам. Фаоти Бобоҷон Ғафуров талафоти калонест барои илми тамоми дунё.

Ҳасан Муҳаммад Саид, Президенти Анҷумани покистонии "Ҳамдард Нэшил Фаундейшен"

Китоби "Тоҷикон" дар воқеъ асарест, ки дар он муборизаи халқи тоҷик ҳамроҳи халқҳои дигари бародари Хуросонзамин ва Мовароуннахр зади ситам ва бедодгариҳои низоми ғуногуни феодали ба хубӣ акс ёфтааст. Ва фарозу дурудҳои ин халқро аз адвори хеле кӯҳан то асри ҳозир ба хубӣ диққати олимона баён шудааст.

Ҷалолиддин СИДДИҚӢ, муаррих ва муҳаққиқи намоёни Афғонистон

"Тоҷикон", ки бо эҳтимоми олими шинохтаи мо Ҷалолиддин Сиддиқӣ танзим ва ба ҳуруфоти арабӣ гардонид шуда чоп гардид, воқеаи бузурге буд дар ҳаёти илмию фарҳангии Афғонистон. Асар, ки ба забони хело фаҳмо иншо гардидааст, ба хонандаи афғон перомони таъриху фарҳанги муштараки мо сарчашмаи бебаҳои до-ниш аст.

Дустмуҳаммад ПАРВОНИ, собиқ раиси Китобхонаи Академияи илмҳои Афғонистон

Айниву Турсунзодаро Бобоҷон Ғафуров машхури олам кардааст. Мирзо Турсунзода, шоир, академик, Қаҳрамони Тоҷикистон "Тоҷикон", ба забони дарӣ чоп шуд ва китоби рӯимизии олимони Афғонистон мебошад.

Акрам УСМОН, нависандаи машхури афғон

Махмадулло ИБОДОВ,
доктори илмҳои фалсафа, профессори кафедраи
фалсафа

Инсонҳои бузург бомаърифат, беназир, хоксору заминӣ ва фариштамонанд мешаванд. Устод Ислому Гуломов аз қабилҳои ҳамина гуна шахсиятҳои донишманд, пок, ростгӯӣ, росткор ва заминӣ мебошад.

Ҳанӯз дар айёми хонандаи мактаби миёнаи №13-и ба номи Ильичи хоҷагии Шаталови (ҳоло С.Зарифов) ноҳияи Кӯлоб (солҳои 1964-1969) буданам, устод Ислому Гуломовро медонистам, вале аз наздик шинос набудам. Ҳар рӯз мо ба ҳамон пайраҳи хоҷагии номбурда бо ҳамроҳии ҳамсинфон ба мактаб равон мешудем ва устод Ислому Гуломовро медидем, ки аз қишлоқи ба мо ҳамсоя "Ҳазораҳо" ба Донишқадаи давлатии педагогии Кӯлоб (ҳоло Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ) ба қомати зебо ва чеҳраи гарм ба кор мерафтанд.

Лозим ба ёдоварист, ки дар муҳити носозгори табиӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии он айём, давом додани таҳсил дар мактабҳои деҳот, ба кор рафтани омӯзгорон ва дигар нафарони касбу кори гуногун ба шаҳри Кӯлоб кори осон набуд. Нақлиёти мусофиркашонӣ набуд, роҳҳо дар фасли зимистон ва баҳорон пур аз хоку лой ва мушкилгузар мешуданд. Бо сабаби набудани барқ, дар торикӣ рафтани аз шаҳри Кӯлоб ба деҳоти гирду атроф хавфнок буд. Шабона китобхонаи ва донишандӯзӣ тавассути лампаҳои анианавии пур аз дуд ва сиеҳӣ идома меёфт. Инчунин, дигар мушкилот ҷой доштанд, ки аз шарҳи муфассали онҳо мо худдорӣ менамоем.

Вале бо вучуди сангин будани зиндагии он айём, Ислому Гуломови ҷавон, ки мақсадшон омӯхтани илму дониш буд, аз роҳи пешгирифти хеш даст нақшида, қаблан таҳсилро дар омӯзишгоҳи маданӣ - равшаннамои ноҳияи Ленин (ҳоло омӯзишгоҳи фарҳанги ҷумҳурӣ (1953-1956), Донишқадаи давлатии педагогии Душанбе ба номи Т.Г. Шевченко (1958 - 1963) идома дода, соҳиби маълумоти олии мегардад.

Ин ҳама талошу омӯхтанҳо саранҷом самари нек оварданд ва устод Ислому Гуломов соли 1964 ба ҳайси омӯзгори математика ба Донишқадаи давлатии педагогии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ба кор меоянд ва то ба

РАВШАНГАРИ РОҲИ МАЪРИФАТ ВА ТАҲҚИҚ

"...Зиёии асил дар раванди ташаккул ва тавсеаи тафаккури миллӣ ҳамеша фаъол буда, ба раванди пешрафти маънавиёти ҷомеа таъсир мерасонад".

Эмомалӣ РАҲМОН

имрӯз бо меҳнати софдилони хеш ва қалби пок ба қуллоҳи баланди илму маърифат доктори илм, профессор, "Корманди шоистаи Тоҷикистон", "Аълоҷии маорифи Тоҷикистон" ва дигар унвонҳо ва мукофотҳо муваффақ гардидаанд.

Шиносоии бевоситаи банда бо устоди ҳалиму ғамхор, кордону мушфиқ ва педагоги хеле ҷиддио масъулиятшинос Ислому Гуломов соли 1972 ба вуқӯъ пайваста буд. Оғози соли таҳсил 1972-1973 маро ба вазифаи декани факултети ихтисосҳои ҷамъиятӣ (ФОП) таъйин намуданд. Мутобиқи низомномаи факултети мазкур бояд, ки донишҷӯёни пешқадамро ба таҳсил ҷалб менамудем. Бо ин мақсад, ман баъд аз назорати якҷанд факултет вориди утоқи кории декани факултети физика - математика устод Ислому Гуломов гардидам. Устод бо эҳтироми самимӣ маро қабул намуда, меҳрубонана дар ҳусути кай ба донишқада ба кор омаданамро пурсон шуданд.

Ман ба устод Ислому Гуломов аввал дар бораи солҳои талабагиам дар хоҷагии Шаталов (ҳоло С. Зарифов), баъдан донишҷӯи Университети давлатии Тоҷикистон ба номи В.И. Ленин шудан ва соли 1971 ба Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ба кор омаданамро ҳикоя намудам. Дар давоми суҳбат устод аз ҷой хеста

дуюмбора ба ман салом карда гуфтанд. "Ман ҳам дар қишлоқи "Ҳазораҳо"-и хоҷагии Шумо зиндагӣ доштам..." Баъдан афзуданд, ки кори хуб кардаед, ки касби омӯзгориро пеша намудаед. Ин касбе, ки мову шумо дорем, аз беҳтарин ва азизу муқаддастарин касбҳои рӯи олам аст. Аз суҳбат маълумам гардид, ки устод новобаста аз вазифа, донишу малака ва эҳтироме, ки дар донишқада дорад, боз ин қадар хоксору меҳрубон ва заминист. Баъдан устод Ислому Гуломов маро бо рафти корҳои таълимӣ ва тарбиявӣ дар факултет шинос намуда, дар фароварди суҳбат рӯйхати донишҷӯёни лаёқатмандро барои ҷалб намудан ба факултети ихтисосҳои ҷамъиятӣ (ФОП) пешниҳод намуданд.

Бе ягон муболиға метавон гуфт, ки ин лаҳзаи суҳбат бо устод Ислому Гуломов дар фаъолияти минбаъдаи омӯзгории ман нақши хоса гузошт ва барои ин аз устод ҳамеша сипосгузор мебошам.

Баъдан, устод Ислому Гуломов чанд муддат дар вазифаҳои гуногуни донишгоҳ: мудири кафедраи алгебра ва методикаи таълими математика (1973-1976), декани факултети математика (1976-1981), мудири кафедраи методикаи таълими математика (1993-1996), муовини ректори ДДК ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ оид ба илм (1997-2001), мудири кафедраи алгебра ва геометрия (2009-2012) ва аз соли 2013 то ба имрӯз профессори кафедраи математикаи олии кор ва фаъолият намуда истодаанд. Воқеан, устод Ислому Гуломов дар ин муддат худро мураббӣ ва устоди ҷавонони болаёқати маърифатдӯст нишон дода, дар рушду раванди таълимӣ тарбия дар донишгоҳ ва омода намудани кадрҳои илмию омӯзгорӣ саҳми арзанда ва бозозое гузоштааст.

Банда, ки аз соли 1993 то 2013 дар вазифаҳои гуногун ва ноиби ректори Донишгоҳро ба уҳда дошта нам, дар ҷараёни ҷаласаҳои Шӯрои илмӣ, ШИМ, ректорат ва дигар ҷамъомадҳо мушоҳида менамудам, ки баъзан вобаста ба муҳокимаи масъалаҳои рӯзмараи корӣ агар устод Ислому Гуломов нафареро зер танқид мегирефт, ё сарзаниш мекард, баъд аз ҷаласа ҳатман кӯшиш менамуд, ки бо ягон восита онро аз

дили ӯ барорад.

Ҳоло низ устод Ислому Гуломов ҳамчун аъзои Шӯрои олимони донишгоҳ, ҳангоми баррасии масъалаҳои рӯзномаи ҷаласа аз маъқеи ҷиддиат серталабӣ ва адолатпешагӣ баромад намуда, на аз рӯи ғараз, балки танҳо барои беҳбудии кор тақлифу пешниҳодҳои муфид баён менамояд.

Дигар одате, ки устод Ислому Гуломов доранд, ӯ тамоми ҷараёни ҷаласаҳо, гузоришҳо ва баҳсу мунозираҳои дар дафтари кории хеш қайд менамоянд. Мумкин, ки теъдоди ин дафтарҳои ӯ то имрӯз ҳамчун хазинаи бойгонӣ бешумор бошанд.

Дар давраи ноиби ректор, декани факулта ва мудири кафедра кор ва фаъолият карданашон омӯзгорони ҷавону қобилиятнокро дастгирӣ намуда, ба онҳо имконияти ба кори илмӣ-таҳқиқотӣ машғул шуданро фароҳам меовард (курси тақмили ихтисос, рухсатии илмӣ, рухсатии эҷодӣ, коромӯзӣ, аспирантура ва амсоли онҳо).

Заҳматҳои илмӣ-таҳқиқотии устод Ислому Гуломов дар рисолаҳои илмӣ, китобҳои дарсӣ, васоиту дастурҳои таълимӣ ва мақолаҳои зиёди илмӣ, илмӣ-методӣ дарҷ гардидаанд. Мақолаҳои илмӣ-оммавии ӯ дар шумораҳои "Паёми ДДК ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ", рӯзномаи "Анвори дониш" ва нашрияҳои ҷумҳуриявӣ пайваста пешкаши хонандагон мегарданд. Бояд гуфт, ки дар шароити имрӯза, андешаву назари тозае иброд доштан чандон кори осон нест. Устоди мо Ислому Гуломов ҳамчун олим, педагог ва донишманди асил назари воқеъбинонаи хешро ҷасурона иброд намуда, аз нигоҳи илмӣ асоснок менамоянд.

Асарҳои илмию таҳқиқотӣ, илмӣ-методӣ ва илмӣ-оммавии устод Ислому Гуломов барои муҳақиқон, махсусан, насли ҷавони пажӯҳишгар, аз ҷумлаи фанҳои математика ва педагогика намунаи ибрат ва омӯзиш мебошад.

Рӯзгор ва фаъолияти педагогии устод Ислому Гуломов мактаби бузурги зиндагист. Чунон ки маълум аст, аз ҳама муҳим барои ҳар як инсонии комил хизмати софдилона ба нафъи халқу Ватан аст ва устод ин рисолатро софдилона ва бо ифтихори баланд ба ҷо оварда истодааст.

Мо, дар ин ҷода ба устоди азизу меҳрубон Ислому Гуломов аз даргоҳи Яздони пок умри бардавом, фатҳи ҷуллаҳои боз ҳам баланди илму маърифат, хушиву хурсандии шахсӣ ва оилавию, ки беҳтарин ҳамсафари инсон мебошанд, таманно дорем.

ЧАРО МАҲЗ ҶАВОНОН МАҒЗШҶҲ МЕШАВАНД?!

Насриддин МАҲМАДАЛИЕВ, сардори Маркази
рушди касбият ва инноватсия

Экстремизм ва терроризм аз мафҳумҳои оғанд, ки дар замони муосир вирди забони ҳама шудаанд ва ин ду мафҳум ба ҳам пайваст мебошанд. "Экстремизм" ин тундравӣ ва ё аз андоза гузаштан буда, оқибат ба терроризм меорад. Истилоҳи "терроризм" ин тарсу ваҳм аст. Агар экстремизм ақида бошад, пас терроризм рафтор аст, ки онҳо якдигарро пурра менамоянд.

Экстремизм (ифротгарӣ) ҷинояти махсусан вақтинӣ буда, ба ҷамъият хавфнокӣ он зоҳир мегардад, ба оромии кишвар, сулҳу субот, ҳаёт ва саломатии инсоният,

амнияти сохти конституционии ҳокимияти давлатӣ, соҳаҳои иқтисодиву иҷтимоии ҳокимияти давлатӣ ва пеш аз ҳама ба системаи сиёсии давлат, ягонагӣ ва бехатарии мамлакат зарар мерасонад.

Таҳлили нишон медиҳанд, ки солҳои охир ҷараёнҳои иртиҷоии ба монанди терроризм, экстремизм, ифротгарӣ ва ғайра дар минтақаҳои гуногуни ҷаҳон батадриҷ доман паҳн намуда, ба омилҳои асосии мураккабшавии муносибатҳои байналхалқӣ табдил ёфтаанд. Тамоми ҷараёнҳои номбурда дар фаъолияти худ аз ҷарабиниҳои радикалӣ истифода мекунанд. Аз ин лиҳоз онҳоро ҷараёнҳои террористӣ, радикалӣ ё экстремистӣ - радикалӣ ё ифротгарӣ-радикалӣ менаманд.

Вижагии радикализи ҷавонон дар нобоварӣ ё кинаю ғараз нисбат ба давлат ва муносибати беихтиёра ё ихтилофнок дар сатҳи алоқамандии байнишахсӣ мебошад. Ғояҳои радикализм як навъ шакли ҷойивазкунандаи ҳамгирӣ мебошанд, чунки механизмҳои ва шартҳои ҳамгирии иҷтимоӣ- касбӣ, ҷалби иҷтимоии ҷавонон (маълумот, касб, таҳарруқи худудӣ) дар ҷомеа коҳиш ёфтааст.

Сабаби асосии густириши радикализм мавҷудияти ҷавонони боқувват ва серҳаракат, аммо бе ҷойгоҳ дар ҷомеа, бе оянда,

бе илоҷ мебошад. Чунин вазъ дар ҷавонон бадбинии оштинопазиронаро нисбат ба ҷомеа ба вучуд меоварад. Дар зиндагии ҳаррӯза бунёдгариҳои ҷавонон бештар дар шакли рӯҳия зоҳир шуда, низомии ақидаҳо ва эҳсосоти ифротиро ифода менамояд. Ноқаноатмандии як идда ҷавонон аз зиндагӣ дар шакли бадбинӣ нисбат ба муҳочирон, хусумати қавмию миллӣ ва бунёдгариҳои ростгаро рӯнамо мегардад. Ҳадафи асосии ин гурӯҳҳо ҷалби ҷавонони синни 20 то 35-сола мебошад. Суоле матраҳ аст, ки "чаро маҳз ҷавонон?!" Кӯшиш мекунем сабабҳои ошкор намуда, ба ин суол ҷавоб диҳем.

1. Ҷавонон аз нигоҳи сиёсӣ ва идеологӣ як баҳши серҳаракат ва қобили меҳнати ҷомеа мебошанд, ки нақши мусбати онҳо дар ҳаёти сиёсӣ, иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва маънавий яке аз омилҳои муҳими рушди ҷомеа мебошад. Сарфи назар аз гуногуннавьии ганои зеҳнӣ ва фарҳангӣ бисёр ҷавонон ба таври яқсон дар баробари бунёдгариҳои осебпазир мебошанд.

2. Теъдоди бисёри ҷавонон ҳастанд, ки худро дар ҷомеа рӯҳафтада эҳсос мекунанд - махсусан, фарзандон аз хонаводаҳои камбизоат.

3. Идеологҳои радикали ифротгаро маъмулан мусулмонро бо ғайримусул-

монон муқобил гузошта, фишори эҳтимолий ба ҷомеаи мусулмони ҷаҳониро махсус таъкид мекунанд ва барои ҳифзи онҳо зӯрию хушунатро таҳриқ карда, раво мегинанд. Бо назардошти ин, онҳо худро муҳофизони дин, суннатҳо ва асолати мазаҳабӣ мешуморанд.

4. Омилҳои маҳдуд ва вазъи номусоиди иҷтимоию иқтисодии ҷавонон метавонад дар ҷалби онҳо ба гурӯҳҳои радикали террористиву ифротгаро нақши ҳалкунандаро бозӣ намояд. Барои кишварҳои пасошӯравӣ, ки ифротгарӣ дар онҳо васеъ густириш ёфтааст, чунин вазъи иқтисодӣ хос аст ва ин ҳолат аксар вақт ҷанбаи доимӣ ва системиро дорад.

5. Дар ҷаҳони ислом эҳсоси решадавондаи беадолатӣ ва залилӣ (хорӣ ё зорӣ) ҷой дорад. Беадолатӣ дар ислом аҳамияти махсуси диниро дорад ва дар далеловарии ифротгароён нақши пешбарро дорад аст.

Ба ҳулосеа омадан зарур аст, ки масъалаҳои муҳиме, ки имрӯз авзои минтақа ва ҷомеаи ҷаҳонро ба ташвиш овардааст, ҷомеаи мо - Тоҷикистонро зарур аст, ки аз ҳар гуна ташкилоту гурӯҳҳои ифротӣ ҳазар намуда, таъмини якпорчагии давлату миллат ва сулҳу ваҳдати худро пос дошта, кишвари азизаморо барои имрӯзу фардои насли оянда ободу зебо гардонем.

GENERATION CHANGE FELLOWS YOUTH LEADERS ACROSS ASIA PEACE BUILDING

Muqimi Muborak Rustamzoda PhD student,
chair of Finance and Economy

The USIP Generation Change Fellows program has been a rich experience for me.

Call it an adventure, a dream realized, a handshake with experience or a door of opportunity.

In June, I traveled to Thailand/Bangkok for the United States Institute for Peace (USIP's) Generation Change Fellows, a program for emerging leaders.

This training program provided the best conflict management workshops I have ever witnessed. I went, I saw and conquered. I returned buzzing inside from the energy and spirit of new skills I acquired through the training.

The Generation Change Fellows Program partners with young leaders across the globe to foster collaboration, build resilience and strengthen capacity as they transform local communities.

The Generation Change Fellows Program (GCFP) is dedicated to strengthening the capacity of civically engaged youth leaders as they emerge as peace builders in their communities. By delivering training in effective leadership, conflict management, and prejudice awareness and reduction; providing online courses and other resources; and fostering a global learning community, the two year Fellowship gives participants the additional skills, knowledge, support, and resources needed to increase their resilience as peace builders and civic leaders, manage conflict at a local level, and increase the effectiveness of their peace building programs.

Today, we know that just as no nation is immune to conflict or suffering, no nation can defend itself alone. We need each other as friends, as allies, as partners -- in a struggle for common values and common needs.

Clearly, we need to use education to advance tolerance and understanding. Perhaps more than ever, international understanding is essential to world peace -- understanding between faiths, between nations, between cultures.

I was introduced to a passionate community of peace builders, visionaries, and life-long learners who are warmly welcoming and, oftentimes, too excited about peace building to sit still.

The safe space created during the training that allowed for openness, diversity of stories and sharing of experiences inspired me to think that peace is a reality that is not impossible to achieve. We went through lots of techniques, tips, and practice, we experienced significant personal self-transformation by reflecting on ourselves and observing others' changes and in addition to that, deepens our own level of understanding, gratitude, love, and compassion.

We discovered that we can influence peace building and peace maintaining in our country. We also learned that we

are the ones who have to give their best in order to succeed and persevere in our goals.

The Training:

"Who are my people?" is the first question at the training. I quickly remember the voiceless youth and women in my community - those energetic, creative, innovative young people in my community. I remember those who bring change and social justice, equity and transparency in our society. I say these are my people. The thinking we're asked to do at the training is spontaneous and challenging. I had never participated in this type of reflection before; the training no doubt helped me think deeper and deeper.

Inspirational Leaders and Fellow Participants:

From the opening, we move to conflict management training. I was in a room with extraordinary facilitators, including Alison, Aubrey and Denny from USIP. I came out of her training as a skillful leader, communicator, conflict management professional and vision sharing expert thanks to the awesome team at USIP. And the other participants I met and interacted with: Victoria, Imrana, Rebecca, the list goes on. People who in their individual ways have made positive strides to change the world we live in - for good.

Sharing My Story:

Finally, the conference attendees participated in River of Life, an experience I have never had. It is a deep

reflection on your life from the day you were born to date, including the people you met that helped you. It is incontrovertibly obvious that I've let go of the greater part of my past.

The most challenging moment arrives when it is time to tell my story. Storytelling is a skill I barely grasp - my boss used to tell me the importance of storytelling, but I never fully understood its power. And yet, here I am telling my story to the world. After telling my story thundering clap follows my program statement. "Wow! Amazing! Wonderful, powerful, congratulations, and keep it up!" The support and praise rained from every part of the room. I was happy that people appreciate our efforts. After a rough start, I can thank Generation Change training for my ability to tell my story strongly and coherently.

Importantly, Self-reflection helped me think about what I am bringing to the program, why that makes me unique, and what past events shaped my work and education experiences. It has instilled a sense of humility and keenness to solve difficult social problems in future.

It is transformative because it encourages participants to engage deeply and honestly on topics we have been socialized to avoid factors that continue to divide, limit, and exclude.

Through the readings, activities and dialogue, I have found renewed hope that by building communities over empires we can and will confront and dismantle systemic violence.

This experience is rigorous, compassionate, respectful. It has challenged me at a deep level but always within a spirit of hope and joy for the world we can build together.

Final Reflection

I am a leader and I teach leadership in my workshops, but no leadership training has ever challenged me like this. I am better experienced now than ever in talking about leadership. Conflict management is a skill lacking in many leaders in the world, and thanks to Generation Change training, I now have the skill.

Even though there is no single formula or style for managing conflict, I now hold onto the tested and proven styles of conflict management: compromising, accommodating, avoiding, problem solving and competing. I recently applied some of them and they worked for me.

I plan to use the new skills. In fact, in the coming months, I'm planning a train the trainer session for my colleagues.

A big shout-out to #My People!

My people are courageous and never give up on their dreams! The dream of a peaceful world, where people accepts the differences and knows that conflict is an inherent part of us and by understanding each other knowing the importance of our relationships, we can all live in Harmony and avoid violent conflicts and prevent genocides!

My People knows there is enough of resources and opportunities for each of us in this world and there is no need of creating empires while we can build communities, where everyone shines and spreads light!

Love to my people!

My people love and celebrate diversity

My people are kind, and strong, and powerful

My people are thoughtful, and compassionate

My people have a firm determination

My people think beyond race, language, color, sexual orientation and faith.

My people are against hate and prejudice/ baseness!

My people know/understand themselves, understand the people/the environment around them

My people are visionary, they know where they want to end up and define the vision for themselves, the community, and the world

My people are honest and direct communicators

My people want to get the outcome with due consideration given to everyone's legitimate interest and with keeping the relationship

My people know how to effectively manage conflicts and crisis

My people are in the cycle of liberation!

My people are deep analyzers, self reflectors, and better simplifiers!

My people are compassionate, love friendship, and conquer hearts and souls with the internal values and love!

My people are global citizens.

My people are peace builders!!

Participated in the Generation Change Fellowship by the United States Institute of Peace (USIP)! I am astonished and amazed how the vibes of love, prosperity, relationship and bond building, and the true sense of compassionate feeling of "MY PEOPLE" is deeply integrated in the heart and soul of humanity!!

Сабргул ВАЛИЕВА,
Раиси Қумитаи иҷроияи ХХДТ дар шаҳри Қӯлоб

БОЗ ИҶВОВУ ДАССИ- САҶОИ ДИГАРИ НАҲЗАТИЁН ДАР БЕРЛИН

Муҳиддин Кабирӣ, Алим Шерзамонов, Шарофудин Гадов ва Илҳом Ёқубов ҳарчор ТТЭ ҲНИ, Чунбиши ислоҳот ва рушд, Анҷумани озодандешони тоҷик ва Анҷумани муҳоҷирони Осиеи Марказӣ ташкил карданд, ки қарорномаи омад нақард. Ҳамоиши номуаваффақонаи наҳзатиён рӯзи 15 июли соли қорӣ дар шаҳри Дормунди Германия ва ё дар филми "Бозгашт аз қаҳанам", ки яке аз асосгузори ТТЭ ҲНИ Аёмиддин Сатторов бо тахаллуси "Мулло Аёмуддин" ба таври возеҳу равшан ва ошкоро томиши ниятҳои ғаразу шуми аъзо ва роҳбарони ин ҳизби террористиро ифшо сохт. Бар замми ин "Паймони миллии Тоҷикистон" таъсис додаанд, ки бадкешии онҳоро нисбати миллату давлати хеш исбот намурад.

Ин навбат хоинони миллат барои гуноҳҳои худро дар сари давлати Тоҷикистон бор кардан ва барои мардумро дар доми фиребу дассисаҳои худ қарор додан, бозии дуруғини дигарро сар карда, меҳақанд тавассути Қумитаи шаҳрвандии наҷоти гаравгонҳо ва зиндонии сиёсии Тоҷикистон (КШЗНТ) дар шаҳри Берлини Олмон санаи 10.12.2018 дар рӯзи қаҳонии ҳуқуқи башар таъохурот ташкил намоянд.

Ҳама худ дар гуноҳ ғарқанду меҳақанд тариқи ин гирдиҳамоие, ки ба ҷуз дуруғу дассисаи дигар чизе нест, чанд тан дуздону террористонро аз зиндон озод намоянд.

Аҷиб, магар касе, ки дар қучо бошад, агар қиноят содир намояд, бояд ба ҷавобгарии қиноятӣ қашида нашавад?! Он шахсонеро, ки меҳақанд аз зиндон озод намоянд гуноҳояшонро тоза созанд, на маҳбусони сиёсӣ, балки қинояткороне ҳастанд, ки зарар ба давлату миллати хеш овардаанд. Пас онҳо беғуноҳ нестанд ва мебоҷад онҳо зиндонӣ бошанду барои гуноҳҳои содиркардаашон дар назди қонун ҷавоб гуянд.

Имрӯзо ба ташаббусҳои созандаи Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон Тоҷикистони азиз - Ватани маҳбуи ҳамаи моро мешиносанду эътироф мекунанд. Мақсади асосии Қуммури Тоҷикистон ин равоби дӯстона пайдо кардан бо дигар давлатҳои қаҳон мебошад. Зеро танҳо ба ин роҳ метавон амнияти суботро дар қомае нигоҳ дошт ва бар зидди ҳама гуна проблемаҳои сатҳи қаҳонӣ мубориза бурд.

Хушбахтии тамоми миллат аст, ки рӯзи 16.11.2018 нахустин қарҳаи НБО "Роғун" бо иштироки бевоситаи Сарвари давлат ва дигар намояндагони давлатҳои қаҳон ба қор шуруъ кард. Шахсони ватанғадову беимон ва он хоҷагоне, ки онҳоро дасгирӣ мекунанд диданд, ки баъди ба истифода додани ин ишноти азими аср робитаи дӯстии Қуммури Тоҷикистон бо дигар давлатҳои қаҳон мегардад, аз сӯзоки тану қон аз кишварҳои дигар талаб карданд, ки аз расонидаани кӯмақҳои иқтисодӣ ва молиявӣ ба Тоҷикистон бо идае бардуруғе, ки гуё он кӯмақҳои молиявӣ давлатҳои дӯст барои сарқубии озодандешон сарфа мегардад, худдорӣ намоянд, ки ақидаҳои дуруғин ва қомилан нодуруст аст.

Масъалае дигареро, ки КШЗНТ аз Ҳукумати Тоҷикистон талаб карданд, баҳсе нест. Чун қомаи дар маҳбасхонаи 3/3-и шаҳри Хучанд рӯҳ додааст, зери тафтишоти мақомотҳои дахлдор қарор гирифтааст, ки аз натиҷааш мардумро оғоҳ месозанд.

Бояд равшани андозам, ки дар Қуммури Тоҷикистон маҳз бо айби ТТЭ ҲНИ солҳои навадум баъди шаҳрвандӣ сар зад, ки дар натиҷа беш аз 150 ҳазар нафар қон бохтанд, ин хоинону бадҳонони миллат чӣ гуна дар назди Худо ва миллат ҷавоб хоҳад гуфт?!

ЁН ҚҶШНИ, ҚОН ҚҶШНИ - ҚАМСОЯИ ПАҲЛУ, ҚАМСОЯИ ҚОНӢ

Шоҳсанамӣ РИЗО,
ассистенти кафедраи илмҳои компютерӣ

Осмони сулҳу салоҳи кишварҳои ба ҳам дӯсту ҳамсоя Тоҷикистону Ўзбекистон солҳо боз ба таври шоиста равшан набуд. Роҳбарони ду кишвар Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ва Президенти Қумҳурии Ўзбекистон Шавкат Мирзиёев чароғи дӯстиро аз нав фурӯзон карда, он осмонро софу беолоиш карданд. Тоҷикистон чун кишвари озоду мустақил ва дорои сиёсати дарҳои кушод бо бештари кишварҳои ҷаҳон, аз ҷумла Қумҳурии Ўзбекистон, муносибатҳои худро рӯз аз рӯз пурзур бахшида истодааст. Мардумони шарифи ҳар ду кишвар ба фарҳанги ҳамзистӣ арҷ гузошта, бузурғони ҳамдигарро гирифтанд.

"Мо бояд барои халқҳои мо фазои дӯстиву самимият ва ҳамдигарфаҳмиву ҳамкориро тавре ки дар замони ҳамаҷониби Мавлоно Қоми ва Алишер Навоӣ буд, фароҳам оем". Ин гуфтаҳои пурҳикмати Пешвои муаззами миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки дар чараёни мулоқоти музокирати сатҳи баланд бо ҷониби Ўзбекистон садо доданд, мавриди истиқболи гарми тамоми тоҷикону ўзбекон гардид. Президенти Қумҳурии Ўзбекистон низ дар навба-

ти худ бо пазириҳои гарми тоҷикон ва натиҷаҳои бадастомада, изҳори қаноатмандӣ намуд, ки дарвозаҳои дӯстии ду халқи бародар дигар ҳеч гоҳ ба рӯи якдигар баста нахоҳанд шуд.

Ҳамсоя будани тоҷикон ва ўзбекҳо дар як муҳити ҷуғрофӣ зиндагӣ кардан ва аз як сарчашма об нӯшидани қавмҳои ҳарду кишвар вобаста ба сарпарастии онҳо мебошад. Эҳсоси олии дӯстӣ, бародарӣ ва дастгирии якдигар асосҳои таърихи муносибатҳои байни халқҳои мо мебошанд, ки тӯли асрҳо аз насл ба насл интиқол ёфтаанд.

Тоҷикону ўзбекҳо ду халқе ҳастанд, ки як силсила арзишҳои ахлоқӣ, одоби рафтор ва ҷашну маросими ҳамсон мебошад. Гузашта аз ин, дар кишварҳои мо ҳазорон оилаҳои зиндагӣ мекунанд, ки гувоҳи пайвандҳои ҳешутабории тоҷику ўзбек мебошанд.

Ниёғони шарафманди мо дар давоми садсолаҳо мероси беҳамтои фарҳангиву илмиро ба вуҷуд оварда, ба мо мерос гузоштаанд. Ин мероси ниёғони мо сармояи бузурги маънавие мебошад, ки ба мо имконият фароҳам меорад, ки имрӯзу оянда дар фазои дӯстиву бародарии самимона қору зиндагӣ намоем.

**Меҳри Қомиёву Навоӣ зинда бод,
Ганҷи мо шуд шеър дафтар аз азал.
Дар раҳи меҳру бародар хондагӣ,**

**Як Худо морост бовар аз азал.
Тоҷику ўзбек ҳамболу паранд,
Ҳамчу як ҷуфти кабутар аз азал.**

Эҷодиёти шахсиятҳои бузурги илму адабу фарҳанг, ки барои тоҷикону ўзбекҳо мояи ифтихори муштараканд, сармояи воқеан пурарзиши маънавии халқҳои мо мебошад. Дар садри ин бузургон, пеш аз ҳама Мавлоно Абдураҳмони Қоми ва Мир Алишери Навоӣ қарор доранд. Роҳи ҳаётии ин ду шоиру мутафаккири бузург, намунаи олии дӯстӣ ва эҳтироми мутақобилаи халқҳои мо мебошад. Мир Алишери Навоӣ мақоми мартабаи ахлоқиву маънавий ва инсонии устодаш - Абдураҳмони Қомиро чунин ба қалам додааст:

**Ул сафо аҳли пок фарҷоми,
Покфарҷому покфар Қоми.
Ул яқин сори дастгир манга,
Қиблаву устоду пир манга.**

Бале, аз он рӯзе, ки муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон сарвари кишварро бар дӯши худ гирифтанд, ба ҳамсоягон меҳру муҳаббат доштан, ба ҳамдигар дар ҳар мушкилот мадад расондан, аз аҳволи якдигар бохабар буданро талқин (тавсия) менамоянд. Дар ин маврид тоҷикон беҳуда нагуфтаанд, ки "ҳамсояи наздик, беҳ аз бародари дур". Алишер Навоӣ дар бораи дӯстӣ хеле хуб қайд намуфтааст:

**Дўстлашнинглар ҳадиялар беришиб,
Бахра тоқон хирад атиясиддин.
Худ ҷаҳонда атияе борму,
Яхшилоқ дўстлиқ ҳадиясиддин.**

Воқеан, дар таърихи Тоҷикистон ва Ўзбекистон соли 2018 ҳамчун соли фаромӯшношудани ва беназир ворид шуд. Пас аз сафари давлатии Пешвои миллат, ки ба идомаи сафари Президенти Ўзбекистон баргузур шуд, роҳбарони ҳамаи қорҳои фардию муштарак боз гардид. Акнун сиёсатмадорон, иқтисодчиён, баҳусус пажӯҳандагони фарҳанги ин ду миллат метавонанд дар бораи омӯзиши ин ду забон, таърих, фарҳанг, маросим, ҷашнҳо, расму оин, фольклори ин ду миллат, адабиёти гузашта имрӯза ва даҳҳо анъанаҳои миллии муштарак рисолаҳои илмӣ нависанд. Ҳамоишҳо, семинарҳо, мизҳои мудаввар созмон ва пайванди дӯстии ҷониби ин ду миллатро нишон диҳанд. Инчунин, беш аз ҳар дастоварди дигар ифтихои гузаргоҳҳои сарҳадӣ ва ба муҳлати то 30 шабонарӯз бе раводи сафар кардани шаҳрвандони Тоҷикистону Ўзбекистон ба кишварҳои ҳамдигар бузургтарин иқдом мебошад. Зеро аз нав баҳам омадани дилҳо, пайвастани риштаи дӯстӣ муҳаббат, бародарӣю шафқат тавсияи муносибатҳои ҳешутаборӣ аз ҷумлаи корномаҳои муносибати ду кишвари баҳам дӯст бо ҳарфҳои заррин сабт хоҳанд шуд. Дар ин маврид Иқболи Лоҳурӣ басо хуб фармудааст:

**Гарчи ҷаннат аз таҷаллиҳои ўст,
Ҷон наосояд ба ҷуз дидори дўст.**
Бизнинг хулосамиз шундан иборатдир. Тоҷикистон ва Ўзбекистон ўртасидаги дўстлик мустаҳкам бўлганидан биз жудаям хурсандмиз. Биз миннатдорчилигимизни муҳтарам Пешвои миллати Эмомалӣ Раҳмон ва Ўзбекистон президенти муҳтарам Шавкат Мирзиёевга билдирамиз. Чунки икки давлат ўртасидаги киналарни йўқотиб дўстлик-рафқатликни боғлади. Тоҷиклар ва Ўзбеклар ҳамсоя ва дўст бўлгани минглаб оилаларнинг бир-бириги бўлган ҳешутаборлигини янада мустаҳкамлади. Тоҷик халқи бежизга айтирмаган "Ҳамсояи наздик, беҳ аз бародари дур". Шу маънода ўзбек халқи ҳам ўз зарбӯлмасали билан "Ён қошни, жон қошни" (ҳамсояи паҳлу-ҳамсояи қонӣ) дейишди. Биз ўкутувчилар икки давлат ўртасида кўпроқ конфренсия ва формлар бўлиб ўтишини истаемиз.

Вақтҳои охир дар ҷаҳон раванди бартариҷӯӣ, мусаллаҳшавии бошитоҷ, пайдоиши нишонаҳои марҳалаи нави "ҷанги сард" боиси нигарони гардидааст. Соли қорӣ дар гушаҳои гуногуни олам нооромиву низоъҳои идома ёфта, барои қомеаи ҷаҳонӣ ҳамчун айёми душвору пуртазод эътироф гардид. Дар ин давра зиёда аз сад давлати дунё мавриди ҳамлаҳои гайриинсонии террористон ва ифротгароён қарор гирифт. Воқеият чунин аст, ки ҷуғрофияи нооромӣ торафт доман паҳн намуда, таҳдиду хатарҳои глобалӣ имрӯз ба асосҳои бунёди тартибу низоми ҷаҳонӣ ва усулҳои муносиботи байналмилалӣ таъсиргузоро мебошанд.

Эмомалӣ РАҲМОН

Дар замони муосир экстремизм ва терроризм ба амният ва рушди қомеаи ҷаҳонӣ ҳамеша хатар эҷод намуда, мубориза бо ин зуҳуроти номатлуб дар маркази таваҷҷуҳи кишварҳои гуногуни олам қарор гирифтааст. Дар охири асри ХХ дар баробари тараққиёти техникаи терроризм доман паҳн карда, ба муаммои глобалӣ табдил ёфт.

Гарчанде амалҳои террористӣ дар гушаҳои олам бо роҳу воситаҳои гу-

ки "Террористу ифротгаро ватану миллат ва дину мазҳаб надорад. Террорист - террорист аст ва ӯ ҳеч гоҳ "худӣ" ё "бегона" ва ё "таҳаммулгарову" "тундгаро" буда наметавонад."

Боиси таассуф аст, ки шумораи қурбониёни амалҳои террористӣ аз ҳисоби кӯдакону занон ташвишвар боқӣ мемонад. Ба таъкиди Пешвои миллат: "Дар давраи ҷанги Сурия 12 ҳазор нафар кӯдак ба ҳалокат расидаанд. Дар маҷмӯъ, дар ҷанги Сурия то

МУБОРИЗА БО ТЕРРОРИЗМ АМАЛИ ДАСТАҶАМЪОНА АСТ!

ногун содир мегарданд, ҳамоно мавзехҳои серодам мавриди ҳамла қарор дода мешавад, зеро ҳадаф ин ба тарс ва воҳима андохтани мардум аст.

Ташкилотҳои террористиву экстремистӣ ҷавонони бесаводу бемаърифатро ба бовари худ дароварда, онҳоро бовар мекунанд, ки гӯё шахси ба амали террористӣ дастазда биҳиштӣ аст ва пас аз марг дар байни қомеаи обрӯву нуфузи бештаре пайдо мекунанд. Ҳатто бо овардани баъзе далелу мисолҳои бардурӯғи суханҳои пучи худро исбот кардани мешавад. Шахсе, ки маълумоти кофии диниву дунявӣ, машғулияти муайян надорад, аз зудбоварӣ ба ваъдаҳои бардурӯғи гурӯҳҳои тундрав бовар намуда, гумроҳ мешавад. Аммо таҳлилҳои муҳаққиқони соҳаи нишон медиҳад, ки шахсони гумроҳшуда ба лӯхтаки зархаридони хориҷӣ ва баъзе доираҳои манфиатҷӯӣ табдил ёфта, оқибати шомилшавӣ ба ҳизбу ҳаракатҳои тундрав пушаймонист ва бештар бо марг меанҷомад.

Ташкилотҳои террористӣ то ба андозае аз инсонии оддӣ "робот" тайёр мекунанд, ки новобаста аз тағйирёбии вазъият фикри худро иваз нанамояд. Ҳолатҳои ба қайд гирифта шудаанд, ки террорист-худкуш тасодуфан аз марг эмин мондааст, аммо аз мақсаду роҳи интиҳобкардааш барнамегардад. Қаблан чунин меҳисобиданд, ки террорист-худкуш асосан аз ҳисоби шахсони камбағал ва бешугл омода мегардад, аммо таҳлилҳои ин ақидаро инкор намуданд. Тавре номзади илмҳои педагогӣ, корманди илми Институти психологияи Академияи илмҳои Россия, мутахассис дар самти психологияи иҷтимоӣ, динӣ ва этникӣ - Соснин Вячеслав Александрович дар мақолаи худ таҳти унвони "Современный терроризм и проблема мотивации террористов смертников" менависад: "Таҳлили ҳуҷҷатҳои "Святые мученики двуречья"-и фарогири 430 ҳолномаи террорист-худкушони ташкилоти террористиву экстремистии "Ал-Қоида" аст, нишон дод, ки дар байни террористони худкуш шахсони дорои шугли бо маоши баландтар таъмин кам нестанд". Ҷуғрофистро шахси аз ҷиҳати равонӣ фавтида донистааст.

Аз ин ба ҳулосае омадан мумкин аст, ки ташкилотҳои террористӣ роҳу усулҳои гуногунро баҳри гумроҳ соختан ва даст ба амалҳои харобиовар задани инсонии носолимификр мезананд.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои муаззами миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба ин масъала баҳои ҳақиқӣ дода, иброд доштаанд,

имрӯз 460 ҳазор нафар кушта шудааст. Танҳо дар қаламрави Афғонистон соли гузашта (2017) бар асари ҷангу амалҳои террористӣ беш аз 10 ҳазор нафар аҳолии осоишта зарар дида, тақрибан 4 ҳазор нафар қурбон шудаанд. 32% қурбониён ва 53% маҷрӯҳонро занону кӯдакон ташкил додаанд". Саволе ба миён меояд, ки онҳо чӣ гуноҳ доштанд?

Баҳри пешгирии зуҳуротҳои номатлуб, аз он ҷумла терроризму экстремизм ҳар як ҷавони солимификрро ҳамчун нерӯи созанда ва қувваи пешбарандаи қомеа зарур аст: баҳри тафзи арзишҳо ва анъанаҳои миллӣ, таърих ва фарҳанги қуҳани аҷдодӣ, тарғиби ғояҳои истиқлолияти миллӣ пайвасти кӯшиш намояд; дониши сиёсӣ, маърифати ҳуқуқӣ ва ҳисси худшиносии миллии худро бо мутолиаи маводҳои илмӣ, ширкати фаъолони дар чорабиниҳо ва қорҳои ҷамъиятӣ баланд бардоранд; эҳтироми атрофиёнашро новобаста аз синну сол, миллат ва наҷод ба ҷо орад; нисбати вазъи равонии аҳли оила, наздикону пайвандон ва воқеаҳои атрофи худ бетараф набошад; аз вазъи ҳамаҷониби ҷаҳон тавассути воситаҳои ахбори омма огоҳӣ ёбад ва ба он баҳои воқеӣ диҳад; Ифтихори миллӣ, садоқат ба Ватан ва саҳм гузоштан дар ободии он, шукргузори аз сулҳу ваҳдат ва истиқлолияти давлатиро воситаи комёбиҳои беназир ва хушбахтии беканор донанд;

Фаромӯш набояд сохт, ки мубориза бо терроризму ифротгароӣ танҳо вазифаи мақомотҳои ҳифзи ҳуқуқ набувад, қарзи шаҳрвандии ҳар яки мост ва ҳамкориҳои ногустастани қомеаи шаҳрвандӣ баҳри пешгирии ин зуҳуроти номатлуб хеле муҳим аст. Дар ин бора Пешвои муаззами миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон барҳақ таъкид намудаанд: "Ҳар як шаҳрванди кишвар бояд як масъалаи ниҳоят муҳимро амиқ дарк намояд: вазъи имрӯзаи ҷаҳон танҳо ба халқу миллатҳои имкони вуҷуд доштани рушд карданро медиҳад, ки онҳо дар баробари донишманд, аз назари технологӣ пешрафта ва созандаву эҷодкор буданашон, инчунин, бояд сарҷамъу муттаҳид бошанд, ҳадафҳои стратегии давлат, ҳастии миллати худро дар ҳама ҳолат ҳифз карда тавонанд ва бозичаи дасти доираҳои ғаразноки сиёсӣ нашавад".

Муталиб МАҲМУДОВ, донишҷӯи соли 2-юми факултети таърих ва ҳуқуқи Муассисаи давлатии таълимии Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров, аъзои гуруҳи тарғиботчиёни ҷавон "Андеша"-и назди раёсати донишгоҳ

ДОНИШ ДАР КҮЛОБ

донишгоҳ тайёр кардани мутахассисон тавассути магистратура, аспирантура, докторантура мебошад. Дар донишгоҳ ҷамъияти илми до-

бо забони русӣ ва 3407 адад бо дигар забонҳо мебошанд. Гардиши китобҳо аз 60% то 74,9%-ро ташкил мекунад.

нишҷӯён фаъолият дорад. Беҳтарин олимони ҷавон ва донишҷӯ дар ҷамъомадҳои он ширкат ва маърузаҳо карда, натиҷаи маърузаҳо илми онҳо бо ифтихорномаю дипломҳо қадр карда шудааст. Ҳайати профессоро ну омӯзгорони донишгоҳ дар муддати як соли таҳсили 2018-2019 277 таълифоти илмӣ, 21 монография, 5 китоби дарсӣ, 12 дастури таълимӣ, 19 тавсияи методӣ нашр намудаанд; 14 тақлифи навоарӣ пешниҳод карда, соҳиби 2 патент шудаанд. Раёсати илм ва инноватсия дар ҳайати худ сохторҳои зеринро дорад: - Рӯзномаи "Анвори дониш", маҷаллаи илми "Паёми Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ", Маркази истеъдодҳои ҷавон, Маркази рушди касбият ва инноватсия, Китобхонаи донишгоҳ ва Парки технологӣ. Бояд қайд намуд, ки нашрияи донишгоҳ - рӯзномаи "Анвори дониш" яке аз рӯзномаҳои хонданбод дар минтақа буда, бо теъдоди 5000 нуха дар як моҳ ду маротиба чоп мешавад.

ОЗМОИШГОҲО

Дар донишгоҳ озмоишгоҳҳо аз фанҳои оптика, радиотехника, химияи органикӣ ва ғайриорганикӣ, физикаи ҷисмҳои сахт, механика, электроника, физикаи молекулавӣ, барқ, физикаи атом, микроэлектроника, таҳлилкунии техникӣ ва моделсозӣ, назарияи лапиш ва протсессҳои мавҷӣ, дастгоҳҳои радиошунавонӣ ва ТВ, физикаи мактабӣ, методикаи таълими физика, дастгоҳҳои харротӣ, нақлиёт, саноати қаннодӣ фаъолият намуда, ба қадри зарурӣ таҷҳизонида шудаанд.

Дар таълими фанҳои дақиқ ва табиатшиносӣ воситаҳои нави техникӣ васеъ истифода мешаванд. Озмоишгоҳҳои оптика ва раидоэлектроника, биология, химия, лингфонӣ, кабинети воситаҳои техникӣ, маркази омӯзиш, 4 синфхонаи компютерӣ фаъолият намуда, ба қадри зарурӣ таҷҳизонида шуданд.

КИТОБХОНА

Фонди китобхонаи донишгоҳ 473507 нухса китобро дарбар мегирад, ки аз ин шумора, 24462 адад китобҳои тахассусӣ, 112540 адад китобҳои таълимӣ, 11000 адад китобҳои методӣ, 11002 адад китобҳои сиёсӣ, 14221 адад китобҳои бадеӣ ва 10015 адад дастурҳои таълимиро дар бар мегирад.

Аз шумораи умумии китобҳо 20250 адад бо забони тоҷикӣ 159583 адад

Дар "Китобхонаи электронӣ" зиёда аз 190000 ҳазор нухса китобҳои электронӣ вобаста ба факултаҳо-иҳтисосҳо вуҷуд доранд. Инчунин дар толори хониши китобхонаи электронӣ теъдоди 25 адад ноутбук ба шабакаи глобалии (шабакаи умумиҷаҳонӣ) интернет низ пайваст мебошад.

ДАРСҲОИ ТАҶРИБАВӢ

Парки технологи Донишгоҳ, дорои сеҳи коркарди оҳан, коркарди регу шағал, коркарди чӯбу тахта, таъмири радиотехникӣ, дӯзандагӣ, ошхона, сартарошхона ва лагери истироҳатӣ-фароғатии "Истиқлол" буда, таҷрибаҳои истеҳсоли ва саҳрои донишҷӯён дар ҳамаи лагер сурат мегирад. Бояд қайд кард, ки Истироҳатгоҳи истеҳсоли - таҷрибавии "Истиқлол" ҳамчун сохтори "Парки технологӣ" дар маркази диққати маъмурияти донишгоҳ қарор дорад ва ба яке аз ҷойҳои фарҳангии фароғатӣ табдил дода шудааст. Соли 2018 50 нафар фарзандони омӯзгорон ва кормандони донишгоҳ дар фароғатгоҳ ба истироҳат фаро гирифта шудаанд.

Бо ташаббуси роҳбарият ва иттифоқҳои касабаи омӯзгорону кормандони Донишгоҳ осоишгоҳи табобатӣ бо таҷҳизоти муосири тиббӣ ҷиҳозонида шуда, ба кормандони Донишгоҳ ва мизочон хизмати тиббӣ мерасонад. Ҳамчунин дафтарии кории шуъбаи рӯзноманигорӣ факултаи филологияи тоҷик ва журналистика бо воситаҳои техникӣ ҳозиразамон ҷиҳозонида шуда, донишҷӯён аз онҳо ба таври васеъ истифода мебаранд.

ТАШКИЛИ ҶАМЪИЯТҲО ВА МАҲФИЛҲО

Дар Донишгоҳ як силсила ҷамъиятҳои илмӣ ва маҳфилҳо амал мекунанд, ки нақши онҳо дар баланд бардоштани сатҳи равшанандешони донишгоҳӣ чашмгир аст. Ба ҷамъияти илми донишҷӯён (ҶИД) 110 нафар донишҷӯёни ба пажӯҳишҳои илмӣ рағбат дошта гирд омада, ҳар моҳ ду бор конференсияҳои илмӣ - амалӣ доир менамоянд. Мавзӯҳои мавриди муҳокима қарор додаи ҶИД таваҷҷуҳи расонаҳои хабарии шаҳр ва Ҷумҳуриро ба худ ҷалб карда, пиромуни онҳо дар саҳифаҳои рӯзномаҳо ва шабакаҳои телевизионии ҷумҳуриявӣ маводи иттилоотӣ интишор гардидаанд. ҶИД дар муҳокимаи мавзӯҳои баҳсбарангез ва барои солимии ҷомеа зарур, донишҷӯёни хоҳишманда, ки аъзои ҷамъият нестанд даъват менамояд. Аз ҷумла дар муҳокимаи мавзӯҳои "Бонқҳо ва аҳамияти онҳо ба ҷомеа", "Маҳсулотҳои қарзии бонқҳо"; "Зухуроти номатлуби ҷомеа терроризм ва экстремизми динӣ"; "Ҳадафи аслии ифротгароён терроризм ва қатлу куштор аст"; "Дигарандешии солим ва дигарандешии носолим"; "Зансолорӣи аврупоиён дар муқоиса бо тоҷикон ва эронитаборои Бостон"; "Ҷаҳонишавӣ ва таъсири он ба ҷомеа" ва ғайра донишҷӯён ва устодони зиёде ширкат варзида, соли қорӣ 5 нафар аз аъзои фаъоли ҶИД ба докторантураи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон шомил гаштаанд. 6 нафар аъзои ҶИД, пас аз хатми Донишгоҳ ба корҳои илмӣ машғул гаштаанд.

Дар Донишгоҳ соли дуҷум аст, ки маҳфилҳои "Шоҳномаҳои", "Душизагон", "Ҷавонмардон", "(Конуни) Пурсишу посух" амал мекунанд. Аъзои ин маҳфилҳо дар баробари гуфтугуву пурсишҳо аз мавзӯҳои "Шоҳнома", ба баланд бардоштани одоби муошират, ахлоқи ҳамида, ойини ҷавонмардӣ, ойини оиладорӣ, фарҳанги меҳмонпазирӣ ва монади он таваҷҷуҳи вижа зоҳир мекунанд.

Ректори Донишгоҳ дар аксари конференсияҳои ҶИД шахсан ҳамчун шунаванда иштирок менамояд.

КҶМАҚПУЛИҲО, ИДРОРПУЛИҲО ВА МУКОФТОТПУЛИҲО

Дар Донишгоҳ барои дастгирии ҳамагарафа ва ҳавасмандгардонии устодон ва донишҷӯён мукофотпулиҳо ва кӯмакпулиҳои гуногун амал мекунанд, аз ҷумла: - Идрорпулии иҷтимоӣ ба ятимони кулл; идрорпулии иҷтимоӣ ба донишҷӯёни камбизоат; ба иштирокчиёни ҷанги Афғонистон. Инчунин, мукофотпулиҳо - барои иштироки фаъолони дар мусобақаҳои

варзиши ҷумҳуриявӣ ва байналмиллалӣ; баҳсида ба Иди модарон, озмуни "Маликаи донишгоҳ"; баҳсида ба рӯзи Артиши милли; баҳсида ба спартакиадаҳои ҷумҳуриявӣ; баҳсида ба Рӯзи Ваҳдати милли; баҳсида ба Рӯзи илми тоҷик; баҳсида ба Иди Сайиди фитр ва иди Ваҳдати милли амал мекунанд.

Ғайр аз ин, Донишгоҳ баҳри дастгирии олимони ҷавон барои ҷимояи рисолаи номзадӣ бо маблағи 3000 сомонӣ ва барои ҷимояи рисолаи докторӣ 5000 сомонӣ ба онҳо кӯмаки яқвақтаина мерасонад. Ба донишҷӯёне, ки дар маҳфилҳои гуногун аз ҷумла маҳфили "Зарифон", мусобақаҳои варзишӣ ва дигар чорабиниҳо иштироки фаъолони доранд, барои ҳавсмандгардонӣ мукофотпулӣ дода мешавад.

Масалан, Сорбон Латифов, донишҷӯи соли 4 факултаи тарбияи ҷисмонӣ ва омодагии дифои ҳарбӣ, ки дар Чемпионати ҷаҳон (шаҳри Сочӣ) дар вазни 62 кило дар риштаи самбои размӣ қувваозмӣ карда, сазовори ҷойи 3-юм ва барандаи медали биринҷӣ гардида буд, 3000 сомонӣ, ба донишҷӯи соли 3-юми факултаи тарбияи ҷисмонӣ ва омодагии дифои ҳарбӣ Раҳимов Биноӣ, ки дар мусобақаи байналмилалӣи варзише, ки миёни давлатҳои Осие дар Ҷумҳурии Қирғизистон баргузор гардид, аз риштаи варзиши Тхэквондо иштирок намуда, сазовори ҷойи аввал ва медали тилло гардид, 3000 сомонӣ ва донишҷӯи соли 2с-юми факултаи молиявӣ иқтисодӣ Муродов Фазлиддин, ки дар вазни 73 кило дар мусобақаи байналмилалӣи ҷои аввал ва медали тиллоро насиб гашт, 5000 сомонӣ мукофотпулӣ дода шуд.

КҶДАКИСТОНИ "СИТОРА"

Кӯдакистон "Ситора", ҳамчун муассисаи томактабӣ дар назди донишгоҳ фаъолият намуда, 150 нафар кӯдакро фаро гирифтааст. Кӯдакистон асосан барои кӯдакони устодону омӯзгорон ва кормандони донишгоҳ таъсис дода шуда, ҳамзамон ҳамчун базаи таҷрибавии назди донишгоҳӣ барои донишҷӯёни факултаи омӯзгорӣ, шуъбаи таҳсилоти томактабӣ фаъолият менамояд.

МАРКАЗИ ТАЪЛИМИИ КАСБОМҶӮЗӢ

Дар назди донишгоҳ Маркази таълимии касбомӯзӣ дар ноҳияи Муъминобод фаъолият менамояд, ки дар он гурӯҳҳои синни 15-24 сола ба касбҳои дӯзандагӣ, муҳосиб бо донишҷӯи компютер, бофанда, гулдӯз, фурӯшанда-ташкilotҷӣ, қаннод, инчунин гурӯҳҳои синни 24-49 сола дар гурӯҳҳои технологияи истеҳсоли консерва, дӯзанда, қаннод ва гулдӯз фаъолият менамояд.

БА ҶОИ ХУЛОСА

Донишгоҳи давлатии Кӯлоб аз ҷумлаи беҳтарин ва бузургтарин муассисаи олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб рафта, бо интиҳоби ихтисосҳои мавҷуда хоҳишмандон менамояд соҳиби маълумоти олий дар равияҳои филологияи фарҳангӣ, рӯзноманигорӣ, омӯзгорӣи равоншиносӣ, таъриху ҳуқуқ, муносибатҳои байналмилалӣ, риёзию табиӣ, молиявӣ иқтисодӣ, варзишӣ, менечменту сайёҳат, китобхонашиносию таҳсилоти фароғир гардида, донишу маҳорат ва малақаҳои тахассусии ҳешро бо Стандартҳои байналмилалӣ таҳсилот мутабиқ созад. Рамзи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ дар ММТ 111 мебошад. Интиҳоби Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ равзанаи фардои дурахшони ҳар як интиҳобкунанда хоҳад буд.

Маркази тадқиқоти журналистии Тоҷикистон

ЗИНДА ОН НОМЕ, КИ ДАР ДИЛҲОИ МАРДУМ ҶО ГИРИФТ

Мухаббат ҚУВВАТОВА, ассистенти кафедраи забони тоҷикӣ бо методикаи таълими он

**Агар гапро чу оташ дуд будӣ,
Ҷаҳон торик гаштӣ ҷовидона.
Дар ин гетӣ саросар гар бигардӣ,
Хирадманде наёбӣ шодмона.**

Абӯмуайяди Балхӣ

Омӯзгор аст, ки зиндагии инсонро зиё бахшида, ўро бо роҳи рост ҳидо- зят мекунад. Мо, инсонҳо дар зиндагӣ бо устодони зиёд рӯ ба рӯ мешавем, аммо ягон-яғони онҳо дар хотир ҷовидон нақш меканданд. Эшон ба кори содиқонаву сухани судмандашон дар дилу дида то охири умр боқӣ мемонанд.

Ин ҷо меҳоҳем чанд сухане аз ҳаёту фаъолияти устоди кафедраи забони тоҷикӣ бо методикаи таълими он Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, дотсент Алиев Аҳмад Қурбонвич (рӯҳашон шод буд) баён намоем.

Барои мо, шогирдон дарси устод аз давраи донишҷӯӣ то ҳол аз он лиҳоз ҷолиб буд, ки он кас дарсро ҳамеша вобаста ба воқеияти зиндагӣ меомӯзонданд. Дар интиҳоби матнҳо кӯшиш менамуданд, ки дар зиндагии ҳамаи ба кор ояд.

Устод Алиев Аҳмад инсонии заҳматдӯст, покдил, қавириода, устоди сахтгирӣ ғамхор буд. Ў фарзандони хешро дар рӯҳияи худшиносии ватандӯстӣ тарбия намуда, онҳоро ба камол расонидааст, ки ҳар яки онҳо мавқеи худро дар ҷомеаи имрӯза пайдо намудаанд.

Духтари калониаш Алиева Бахтинисо ҳамроҳи мо дар як кафедра қору фаъолият дорад ва имрӯз пайрави падар аст ва ифтихор аз он дорад.

Бахтинисо бо чашмони пуробу дастони ларзон, ки имрӯз дари утоқи кори падарро мекушояд. Рӯзе назарам афтод ва шунидам, ки "падарҷон" гӯён дар ҷустуҷӯ буд, вале афсӯс... Порчаҳои коғазҳои навиштаи падарро ба даст мегирифтӣ мебӯсид ва мегуфт: "Падарҷон, қоматам шикастааст, охир тақияҳам, қибла-

гоҳам ту будӣ! Бе ту хонадонамон сард аст ва монанди нури офтобие будӣ, ки меҳру муҳаббат ба дили мо фарзандону наберагон зиё мебахшид! Падарҷон, ба модарам мегуфтӣ, ки "фарзанд бодому набера мағзи бодом" - мегӯянд. Набераҳоятро ҳар субҳ пеш аз хона баромадан аввал сари онҳоро сила карда, ба кор меомадиву беғоҳ ҳангоми бозгашт боз дасти меҳрубонӣ ба сари онҳо мегузоштӣ. Рӯзе ҳангоми аз кор омадан набераат Назира аз донанам гирифта, чаро бобочонам намеояд? - мегӯянд мекобанд ва роҳатро нигоҳ доранд, вале афсӯс роҳи бебозгашт дорӣ, падарҷон!"

Охир, мо низ дилхунему чигарреш ва фарзандонат пурандӯхтаранд. Имрӯз хонадонат бе ҳастии ту торикстонтро мемонад ва буданат дар қошонаат ҳамеша мунаввар буд. Маҳзуни фарзандонатро мебинему сӯзиши диламон афзунтар мешавад. "Ёде аз бузургон кардан қадаме ба бузургӣ ниҳодан аст"- мегӯянд. Ин аст, ки тамоми наздикону дӯстон ва шогирдонаш дар донишгоҳу коллеҷи омӯзгорӣ аз ӯ ба неки ёд мекунаанд. Хайрхоҳию саховатмандии баҳрашон кардаи устод ва маърифатомӯзиашонро ҳаргиз фаромӯш накардаанд.

Устод ҳамеша мегуфтанд, ки дар олам қонунҳои нонавиштае ҳастанд, ки онҳоро бояд риоя кард, яъне одамгарӣ, дасткушоиди саховатпешагӣ ва сари ятимонро сила кардану дасти афтодаеро гирифтанд аз ҷумлаи хислатҳои ҳақиқии инсонист ва чунин қонунҳоро риояю амалӣ мекард. Устод то лаҳзаҳои вопасини умри хеш дар ин боргоҳи илму маърифат ба донишҷӯён дарс мегуфт ва ҳаёти худро бе мактабу маориф, бе шогирдону ҳамкорон тасаввур карда наметавонист, бо масъулияти дуррандешонаи худ ба дили ҳамагон маъво пайдо намуд. Инчунин, бо истеъдоди баланди сӯҳанварӣ ҳамкоронро бо лутфу ҳақиқати намакин мафтун сохта буд.

Сабти номи хештан дар санги хоро шарт нест,

Зинда он номе, ки дар дилҳои мардум ҷо гирифт.

Хотираи дураҳшони устоди бузургмеҳр ва инсонии соҳибдилу соҳибмаърифат дар дили онҳое, ки инро мешинохтанду эҳтиром менамуданд, ҳамеша боқӣ хоҳанд монд. Ёдат ба хайр, устод!

Ҷаргиз фаромӯш накардаанд.

Сабти номи хештан дар санги хоро шарт нест,

Зинда он номе, ки дар дилҳои мардум ҷо гирифт.

Хотираи дураҳшони устоди бузургмеҳр ва инсонии соҳибдилу соҳибмаърифат дар дили онҳое, ки инро мешинохтанду эҳтиром менамуданд, ҳамеша боқӣ хоҳанд монд. Ёдат ба хайр, устод!

ПАРЧАМ-РАМЗИ МУҚАДДАСОТ ВА ДАВЛАТДОРӢ

Парчами давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳанӯз 24-уми ноябри соли 1992 аз ҷониби Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардида буд. Минбаъд ин сана ҳамчун ҷашни умумимиллӣ аввалин маротиба рӯзи 24-уми ноябри соли 2009 бо ифтихор аз давлату давлатдорӣ ва соҳибистиқлолии соҳибихтиёрӣ, яъне баъди қабули Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи ворид намудани илова ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи рӯзҳои ид" бошукӯҳ ҷашн гирифта шуд. Дар саросари кишвар вобаста ба он ҷашнвораю чамъомад ва маърақаҳои сиёсӣ иҷтимоӣ ва фарҳангии варзишӣ баргузор гардидаанд.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон зимни табриқоти телевизионӣ 24-уми ноябри соли 2009

ба муносибати Рӯзи Парчами давлатӣ қайд намуда буданд: "Парчами имрӯзаи давлатӣ яке аз рамзҳои муҳими истиқлолияти миллӣ ва давлатдорӣ муосири мо, таҷассумгари асосҳои таърихӣ ва рамзҳои давлатдорӣ тоҷикон, инчунин ифодакунандаи мақсаду маром ва орзуи ормонҳои тамоми мардуми Тоҷикистон мебошад".

Парчами давлати соҳибистиқлоли Тоҷикистон ҳамчун рамзи бахту саодат, сарсабзӣю хуррамӣ ва сарбаландии миллату давлати тоҷикон, мақсаду ҳадафҳои созандаи ин миллати тамаддунофарро дар баландтарин минбару ҷарҳҳои минтақавию байналхалқӣ ҷилвагар менамояд, ки ин боиси ифтихори мо мебошад.

Рамazon МАҲСУДИНОВ,
ассистенти кафедраи забонҳои хориҷӣ

Парчами миллӣ ифодагари истиқлол, нангу номӯс, ватандӯстию ҳувияти миллии мардуми кӯҳанбунёди мост.

Эмомалӣ РАҲМОН

Садрӣиддин НЕҒМАТОВ,
ассистенти кафедраи таърих, ҳуқуқ ва
сиёсатшиносӣ

ПАРЧАМ НОМУСИ ГУЗАШТАГОН ВА РАМЗИ СОҲИБИХТИЁРИСТ

касбӣ ва ҷӣ дар сатҳи ғайрикасбӣ рушд намудааст. Парчам ҳамчун рамзи муқаддас эътироф шуда, давлатҳои хурду бузурги ҷаҳонӣ ба он эҳтироми хосса мегузоранд. Чунинчӣ: Рӯзи парчам дар Куриёи Шимолӣ, Озарбойҷон, ИМА Швейтсария, Лаҳистон, Ҷопон ва Либерия бо тантана таҷлил карда мешавад. Манораҳои бузурги парчам бо баландии 162 метр дар Озарбойҷон, 162 метр дар Куриёи Шимолӣ, 133 метр дар Урдун ва 126 метр дар Уммон бунёд шудаанд. Соли 2011 дар Тоҷикистон парчами давлатӣ бо баландии 165 метр барафрохта шуд. Манораи парчами Ҷумҳурии Тоҷикистон баъди афрохта шудани пояи парчами Аморати Мутаҳиддаи Араб дар ҷойи дуҷум қарор гирифтааст.

Парчам аз ҷумлаи муқаддасоти миллии ҳар халқу миллат ба шумор рафта, барои мо тоҷикон ҳам рамзи ҳастиву тавоноист, ки дар назди он сар карда аз Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон то сарбози оддӣ қасам ёд мекунанд. Айёни парчам дар ҳар гӯшае баёнгари соҳибистиқлоли ва аз мавҷудияти ин ё он миллат шаҳодат медиҳад. Аҷдодони мо бо гузашти айём чандин маротиба парчамҳои худро иваз намудаанд. Аньонаи парчамдорӣ гузаштагони мо вобаста ба марҳилаҳои давлатдорӣ чунин буданд:

Дирафши Ковиёнӣ - аз пӯст сохта шуда, дорои рангҳои сурх ва зарду бунафш буда, шакли чоркунҷа доштааст. Дирафши Ковиёнӣ дар дарбори шоҳ ва мавзеи баланди берун аз иморат, ки он барои насби дирафш ҷойи махсус муқаррар шуда буд, афрохта мешудааст.

Штандарти Империяи Ҳахоманишӣ. Дар ойини давлатдорӣ қабл аз парчам Ливо (Штандарт) амал мекард. Ин рамзи давлатдорӣ низ тартиби афрохтани худро дошта, дар мавзеи корӣ, қароргоҳҳои шоҳона роҳбарони давлатҳо гузашта

мешавад. Яъне, ливо танҳо дар дохили кишвар истифода мешавад. Намунаи ин Штандарти империяи Ҳахоманишӣ шуда метавонад. Штандарт ё дирафши ранги шоҳаншоҳии Ҳахоманишӣ солҳои (550-330 то милод) бори аввал аз вайронаҳои Персеполис (Тахти Ҷамшед) ёфт шудааст. Бостоншиносон ҳангоми ҳафтиёри порчаи филизии ранги сурхдоштаро пайдо кардаанд, ки дар байни он уқоби тиллоӣ бо болҳои кушода тасвир ёфта, атрофи он бо парчам ё шилшилаҳои сурх ва сафеду сабз оро дода шуда, дар чанголҳо гулчанбарии тиллоӣ дорад.

Дирафши давлати Сосониён. Аз маътои чоргӯша иборат буда, бо ситораи бо чор тараф нурафкан оро дода шудааст. Дар қисмати болоии он уқоби тиллоӣ болкушода, ки дар чангҳо сақсоҳои тиллоӣ дорад, тасвир ёфтааст.

Дирафши давти Сомониён, Дирафши сулолаи Ғуриён, Парчами Аморати Бухоро, Байрақи Ҷумҳурии Мухтори Шӯравии Сотсиалистии Тоҷикистон, Байрақи Ҷумҳурии Шӯравии Сотсиалистии Тоҷикистон, Парчами Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Парчам ин намунаи муқаддасот, рамзи далерии мардонагӣ ва тавонгарию ватандорӣ гузаштагони мо мебошад. Тибқи манбаҳои таърихӣ ба мо расида, қавмҳои ориёӣ ҳанӯз аз давраҳои қадим аънаҳои парчамсозиву парчамдориро воло медонистанду нишони ҳастии миллат мепиндоштанд. Дар парчам рамзҳои муҳиму ифодакунанда истифода мегардид, ки ҳар яки он маънои нуҳуфтаи худро дошт. Гузаштагони баори мо ҳазорсолаҳо тахти парчами хеш саф кашида, меҳану аҷдод, шарафи миллат, забони кӯҳан ва марзи ба мерос гирифтаи аҷдодонро ҳимоя кардаанд. Яъне парчами миллӣ ифодакунандаи ҳастии миллат ва мавҷудияти давлат буда, рамзи истиқлолияти соҳибхуқуқӣ ба шумор меравад.

ВАҲДАТ - САРЧАШМАИ ОРОМИЮ СУБОТ

**Сулҳу ваҳдат ифтихори миллати соҳибдилам,
Васфи онҳоро намояд, решаи ҷону дилам.**

**Дар миёни қавмҳо пайваस्ताгӣ моро аз он,
Даҳр бинмояд ситоиш мардумӣ барнодилам.**

Сулҳ - оштиву фарзонагӣ, якдигарфаҳмӣ ва толиби осоиштагӣ будани мардумро таҷассумгар аст. Ваҳдат бошад, ба ҳам омадан, сар аз як гиребон баровардан, ҳамдигарфаҳию миллатдӯст будан аст. Ваҳдат - беҳтарин неъмат, орзуву армон, таҳкими давлат, наҷоти миллат, ҳастии инсон дар ҳар даври замон аст.

Бисту ҳафт сол муқаддам миллати ҳуқуқбунёд, соҳибфарҳанг ва тамаддунофари тоҷик ба дастоварди бузург - Истиқлолияти давлатӣ ноил гардид. Ин неъматӣ худодод танҳо соли 1991 ба мардуми тоҷик насиб шуд. 9 сентябри ҳамаи сол Иҷлосияи ғайринавбатии Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати дувоздаҳум қарори худро "Дар бораи эълон кардани Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон" қабул намуд. Халқи тоҷик баъди ҳазор сол бори дигар соҳиби давлати мустақил гардид ва

рамзҳои ин давлати мустақил - Нишон, Парчам ва Суруди миллӣ мебошад, ки аз ин муваффақият халқи ҷаҳон оғайи пайдо намуд.

Дастоварди бузургтарини халқи тоҷик дар тули 27 соли Истиқлолият барқарор намудани сулҳу ваҳдати миллӣ, таъмини рушди устувори иқтисодиву иҷтимоӣ, болоравии ҳисси ватандӯстию ватандорӣ дар миёни тамоми табақаҳои ҷомеаи Тоҷикистон буда, ин дастовардҳо маҳз ба шарофати хиради азалӣ мардуми фарҳангдӯсти тоҷик муяссар гардидааст.

Ҳар як шахс бояд аз Истиқлолияти давлатӣ ва Ваҳдати миллӣ, ки аз ҷумлаи муқаддасоти ҷовидонӣ мебошанд, шукрона карда, онҳоро чун ғавҳараки чашм эҳтиёт ва ҳифз намояд.

Хулоса, чун як фарзанди бонангу номус бо сулҳу ваҳдати кишвари азизам имрӯз меболам ва ифтихор мекунам. Пояи сулҳу осоиштагӣ дар ин сарзамини ҳамешабахшор ба ҳадди бузург мустаҳкам гаштааст, зеро онро фарзанди бузурги ин сарзамин устуворӣ бахшида, мустаҳкам сохтаанд.

Гулбону ОДИНАЕВА,
ассистенти кафедраи адабиёти тоҷик ва журналистика

ЛАҲЗАҲОИ ИБРАТОМУЗ

Қадам САНГОВ, номзоди илмҳои педагогӣ,
дотсенти кафедраи забони тоҷикӣ ва методикаи
таълими он

Агар ба таърихи илм ва маданияти халқи тоҷик нигарем, шумораи симоҳои бузург беҳисобанд, ки ҳоҷат ба зикри номи онҳо нест. Дар таърихи тамаддуни давраи шӯравии халқи тоҷик исми се арбоби бузург: устод Садриддин Айни, шоир Мирзо Турсунзода ва академик Бобоҷон Ғафуров мақоми хосаеро ишғол менамоянд.

Ба наздикӣ аҳли ҷамоатчиғии кишварамон ҷашни 110-солагии зодрузи олими бузург ва шаҳир Бобоҷон Ғафуровро бо тантана қайд мекунам. Ба ин муносибат дар матбуоти ҷумҳурии мақолаҳои хело зиёд ва ба воситаи телевизион чандин барномаҳои рангин пешкаши мардум гардиданд. Мо дар ин мақола хотираҳоямонро аз як мулоқоти кӯтоҳ бо академик Бобоҷон Ғафуров, ки дар нимаи дуҷуми моҳи апрели соли 1975 дар шаҳри Масква, дар Институти шарқшиносии АФ СССР ба вуқӯ пайваста буд, мухтасар баён карданӣем.

Он шабу рӯз, аниқтараш нимаи дуҷуми апрели соли 1975 дар Институти тадқиқоти илмии мактабҳои миллии назди Вазорати маорифи халқи РСФСР дар сектори забон ва адабиёти миллӣ (мудираш В.В. Горбунов, миллаташ мордвин) кори ман муҳокима шуда, ба ҷимоя тавсия гардида буд. Дар рӯзҳои наздик дар институти Шӯроии илмӣ баргузор мегардид, ки он дар қатори дигар масъалаҳо ба ҷимоя пешкаш кардан ва ё накардани кори илмии ман ҳал мешуд. Он вақт директори ин институти Р.К. Черкинов (миллаташ рус) ва муовини ӯ Р.Б. Сабаткоев (осетин) буданд.

Мебоист, ки то созмон ёфтани Шӯро корро аз нав таҳрир ва ҷоп карда, пешкаши сектор ва сипас Шӯроии илмӣ менамуданд. Ғайр аз ин, то рӯзи

шӯроии институти оппонентҳои якуму дуҷумро аз ҳамин шаҳр меёфтанд. Ман ҳеҷ гумон надоштам, ки кор то ин дараҷа тез пеш меравад. Пеш аз ҳама, дар назди ман вазифа меистод, ки оппоненти якумо ёбам, ки ӯ доктори илм ва донандаи забони форсӣ-тоҷикӣ бошад. Хайрият, ки дар рӯзи камини дар он шабу рӯз Қодир Рустамов (рӯҳашон шод бод) пайдо шуданд. Вай он шабу рӯз дар Москва, дар назди Институти таълими забони русӣ дар мактабҳои миллӣ (директораш профессор Н.М. Шанский) соли дуҷуми докторантураро мегузаштанд. Баъди гуфтугӯ ва нақшаҳои дуру дарозе ҳарду ба ҷустуҷӯи оппоненти якум баромадем. Аз ҳеҷ кучо оппонент ёфт нашуд. Сипас, ҳар ду роҳи институти шарқшиносии пеш гирифтанд. Дар дохили биноии институти каме гардиш кардем. Баъд вориди яке аз секторҳои он - сектори забонҳои сомӣ ва эронӣ (мудираш Н.А. Дворянков) шудем. Оқибати корро андеша карда, бо мудирӣ сектори якбора вохурданро ба худ муносиб надонистем. Бо як-ду нафар ходими сектор (аз рӯи қиёфа онҳо қазоқ ва ё қирғиз буданд) каме сӯҳбат карда баромада рафтем. Дар охири қарор додем, ки назди директори институти Бобоҷон Ғафуров дароём, то ки ба мо дасти ёрӣ дароз кунанд.

Соат қариби 1-и рӯз буд, дар назди қабулгоҳ ҳозир шудем. Ходимони институти ба назди Бобоҷон Ғафуров даробаро мекарданд. Баъд мо фаҳмидем, ки одамони ғайр пеш аз даромадан дар хатчае насаб ва ном, чикора ва аз кучо буданро қайд карда, ба воситаи китоб (он вақт як ҷавони 25-27-солаи рус буд) ба он кас мерасонанд. Мо нис ҳамин тавр кардем. Вақте ки навбати мо расид, аз дарун шахсе баромада ба мо гуфт, ки вақти танаффус шудааст, баъди танаффус оед. Ҳамин дам шахси дигаре аз онҷо берун баромада, ба мо гуфт, ки дароед. Бобоҷон Ғафуров шуморо қабул мекунамд (баъдтар

Ба ифтихори 110-солагии академик Бобоҷон Ғафуров

фаҳмидем, ки ин кас эроншинос Нур Осмонови доғистонӣ будааст). Дар ҳақиқат соат аз як 10-15 дақиқа гузашта буд. Мо ҳарду вориди идораи Бобоҷон Ғафуров шудем. Устод моро бо чеҳраи кушод пазири намуданд. Ба он кас салом дода, пешашон рафтем, аз ҷояшон хестанд, дастаки вохӯрӣ карда, каме якдигарро аҳволпурсӣ намудем. Сипас, қафо гашта дар курсӣ нишастем. Домулло Бобоҷон Ғафуров аз мо пурсиданд, ки наздашон ба чӣ кор омадаем. Қодир Рустамов асли матлабро баён карданд ва Бобоҷон Ғафуров гуфтанд, ки мо мутахассис дорем ва номаш Николай Александрович Дворянков, доктори илми филология, профессор, афғоншинос. Ман ба вай меғӯям, оппонентии шуморо ба зимма мегирамд...

Солҳо сипарӣ шуданд. Аз вафоти академик Бобоҷон Ғафуров зиёда аз 41-сол гузашта бошад ҳам он лаҳзаҳои хотирмон ҳеҷ гоҳ аз ёдам намеравад ва онро тез-тез пеши назар меорам. Аз ҷумла, як чиз диққати маро бештар ба худ ҷалб намуд, нутқи бурро, равон, шево ва нобу соддаи устоди муҳтарам. Ман ҳайронам аз он ки баъзе аз касон дар вақташ баъди адои хизмат дар хориҷи кишвар (Афғонистон, Эрон, мамлакатҳои Араб ва ғайра) ва бозгаштанд ба Ватан бо забони тоҷикӣ не, балки бо лаҳҷаи мардуми ғайр гап мезададанд ва бо истифодаи лугатҳои зиёдаи дандоншикан ва бо услуби гӯшарош ва тумтароқ чизе иншо мекунамд...

Соли 1977 дафъаи чорум ба шаҳри Москва сафари хизматӣ доштам. Дар меҳмонхонаи "Тоҷикистон" ҷой гирифтам. Баъди хӯроки нисфирӯзӣ дар як ошхонаи оддӣе ҳангоми бозгашт аз як дуҷуми рӯзномафурӯшӣ як шумораи рӯзномаи "Правда"-ро (15 v II 1977, № 196) харидам. Ногоҳ чашмам ба таъзиянома афтод, ки ба вафоти Бобоҷон Ғафуров тааллуқ дошт. Ҳамроҳони ман чор нафар буданд: 3 нафар зан, корандони сектори номбурда ва як ҷавони олуфтаи кавказӣ, унвонҷӯӣ.

Ногоҳ яке аз он занон, номаш А.Е. Смиреникова (миллаташ мордин) ба қафо гашта дид, ки ман бо чашми гирён рӯзномаро хонда истодам. Ӯ сабаб пурсид. Ман ба ӯ рӯзномаро ни-

шон додам. Ӯ низ ҷойи нишондодаи маро хонда ҳанӯз тамома накарда буд, ки дугонааш аз ӯ пурсид: Чи гап?! Ӯ фавран ҷавоб дод: "У таҷиков умер бог науки" (Худои илми тоҷикон вафот кард). Ман дар ҳайрат мондам. Дар ҳақиқат гуфтаи он зан, ки ногаҳон аз даҳонаш баромад, тири нишонрасе буд, ки онро ҳеҷ кас инкор карда наметавонад. Дар китобхонаи шахсии ман, ки зиёда аз 3 ҳазор асарҳои гуногунро дар бар мегирад, наشري русию тоҷикии асари безаволи "Тоҷикон"-и олимӣ бузург ва нотакрор Бобоҷон Ғафуров низ маҳфуз мебошад. Дар дохили наشري русии "Тоҷикон" (наشري соли 1972) ҳамон шумораи рӯзномаи "Правда" (15.07.1977) то ҳол маҳфуз аст.

Фардои он рӯз корам ба як хушкатуи шаҳри Москва афтод. Дарбони бино пурсид, ки чӣ кор дарам ва аз кучоям. Вақте ки ман ба саволи ӯ ҷавоб додам, ӯ ҳамон замон бо таассуф дар бораи вафоти Бобоҷон Ғафуров ҳарф зад. Аз нақли он зан аён шуд, ки ӯ бо зиндаёд Бобоҷон Ғафуров дар як бино зиндагӣ мекарданд. Тамоми бошандогони ин бино Бобоҷон Ғафуровро ниҳоят дӯст медоштанд ва аз сидқи дил ҳурматаш мекарданд. Махсусан, наврасони ин бино ба устод Бобоҷон Ғафуров муҳаббати хосе доштанд ва ҳар бегоҳ аз кор баргаштани ӯро интизор буданд. Аз рӯи гуфти он зан бисёр вақт шодравон Бобоҷон Ғафуров барои кӯдакони он маҳал дар кисааш ҳар гуна шириниҳои болаззат оварда тақсим мекарданд...

Ман суҳанони болоро дар ин мақола бесабаб батафсил баён накардам. Ҷавонони имрӯзаӣ мо бояд донанд, ки дар илм, дар кори эҷодӣ роҳи ҳамвор нест, вай пастиву баландиҳои зиёд дорад. Барои фатҳи қуллаҳои умед шахс аз бисёр чизҳо даст кашада, ҳатто саломати худро дарғ намедорад. Дигар ин ки бе дӯстӣ, рафқат ва ҳамкори миллату халқиятҳои гуногун кори ҳеҷ каломе пеш намеравад. Дар ҳар миллату халқ шахсонӣ неку бад софдилу дилсӣҳ бисёранд. Барои кирдори бади як ё ду нафар тамоми халқро бад дидан аз рӯи инсоф нест, махсусан, ҳамин шабу рӯз, ки мамлакатҳои гуногуни ҷаҳон бӯҳрони молиявӣ иқтисодиро аз сар гузаронида истодаанд, ҳамраҳию муттафиқии тамоми халқҳои хурду калони собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ чун обу ҳаво зарур аст. Ҳақ бар ҷониби шоири шаҳир устод Мирзо Турсунзода мебошад, ки дар вақташ гуфта буд:

*Дар ҷаҳон бе дӯст будан мушқил аст,
Мушкилосонкункасони ро гум макун.*

РУЙДОДИ МУҲИМЕ, КИ МАҶРОИ ТАЪРИХРО ДИГАР КАРД

Ҷумҳурии соҳибистиқлоли Тоҷикистон дар шароити ниҳоят мураккаби таърихӣ тавлид ёфта, ҳаёти навини худро оғоз намуд, вале дар чунин давраи ҳассос қувваҳои муҳолифини гуногуни сиёсӣ роҳҳои ғайриконститусиониро пеш гирифта, гирдиҳамоии шадидро давом дода, соҳибистиқлолии ҷумҳуриро зерӣ хавф ва хатар гузоштанд.

19-уми ноябри соли 1992 Иҷлосияи XVI-ум Эмомалӣ Раҳмонро бо овоздиҳии пинҳонӣ ба вазифаи басо дар он вазъият мураккаб Раиси Шӯроии Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоб намуд. Иҷлосия инчунин Ҳукумати нави Тоҷикистонро таъсис дод.

Эмомалӣ Раҳмон дар давраи басо мушқил, ки дар ҷумҳурии ҷанги шаҳрвандӣ ба амал омада буд, тавонист тамоми қувваҳои пешқадами сулҳпарварро дар атрофи худ муттаҳид намояд. Ӯ ба суҳанони барномавии худ дар назди вакилон баромад намуда, қасам ёд кард, ки тамоми қувваҳои худро ва агар лозим шавад ҷони худро барои ҳифзи Ватан фидо менамояд. Ҳамзамон ӯ қасам ёд кард, ки ман барои шумо сулҳ меоварам. Иҷлосия дар воқеъ барои миллат ва Ватани

азияткашидаи мо тақдирсоз буда, маҷроии таърихи мавҷудияти халқамонро дигар кард. Дар он хиштҳои нахустини кохи оштию ваҳдат ва ба ҳам муттаҳидшавии миллат гузошта шуданд. Ваҳдате, ки бо талошҳои пайваस्ताи Роҳбари давлат Эмомалӣ Раҳмон имрӯз самараҳои нек ба бор меоварад ва эътимоди мардуми моро ба ояндаи боз ҳам дурахшонтар рӯз ба рӯз мустаҳкам қавитар мегардонад.

Хулоса, Иҷлосияи XVI-уми Шӯроии Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳаёти халқу давлатдорӣ мо нақши бузург бозид, абадан дар саҳифаи таърихи навини Тоҷикистон боқӣ мемонад. Ин Иҷлосия кишварамонро, ки чун киштии бепаҳо, бепоҳудо монда буд ва ҳар замон аз бӯҳрони ҳаводис метавонист фарқ бишавад, аз нестӣ раҳой бахшида, масири ҳаракатро бо роҳи дуруст муайян намуд. Чи тавре ки устод Мирзо Турсунзода дар яке аз шеърҳои таъкид карда буд:

*Абри сияҳе мехост, ки рӯи ту пӯшад,
Раъде шудию пардаи он абр даридӣ.*

*Фаризаи ДАВЛАТМУРОД,
ассистенти кафедраи таърихи умумӣ ва методикаи таълими таърих*

МОДАР, ФАРИШТАЙ...

Модар, эй латифтарин гули бустони ҳастӣ! Эй боғбони ҳастии ман. Нафасҳои ту бӯи биҳишт медиҳанд, ту худ аз ҷинси биҳиштӣ! Биҳишт зери пои тӯст. Ту меҳрубонтарин ситорае ҳастӣ, ки ман дарам. Намедонам, то кучои дунё метавонам аз меҳрубонии ту бинависам!

Ту бо маниву ман беҳабар зи худ. Ту ошнову ман дидаам ғариб бо худ. Солҳост мепарвари марову ҳар лаҳза мунтазири лабхандам ҳастӣ. Солҳост, ки ман туро он қадар, ки лоиқи он ҳастӣ, нашнохтаам. Солҳост, ки дар васфи ту дар мондаам. Худоё, ту васф кун, ки натавонам, ту бигӯ, ки ман бебаонам. Зи васфи ин банди ту ман дар ҳайрату аҷизам. Чи гуна васф кунам он шабҳоро, ки ман хобу ӯ бедор, ман хобу ӯ дар фикри дунёи ман, дар фикри фардову фардоҳои ман. Ман гофил аз дунёи хешу ӯ олим ба дунёи ман. Ман паи хатокориву ӯ ҳар шаб паи покии ман. Гаштам миёни шеърҳо, мақоми ту зи шеърҳо воло. Гаштам миёни боғҳо, Худованд бунёд карда биҳишт зери пои ту.

Садои ту ошнотарин каломест, ки мешиносам. Ту рӯҳи тамоми шеърҳои ошкони, ки бояд бисароянд! Ҳама меҳрубониҳо ба лабханди ту меарзанд! Аллаи ту суруди нахустини зиндагии ман аст! Ман дилтангиҳоямро дар оғӯши гарми ту фаромӯш кардам

Натича АБҶОНОВА,
ассистенти кафедраи забонҳои хориҷӣ

ва аз овони кӯдакияи бо садои нарму форамат, бо аллаҳои нозпарварат дар қалби кӯчакам меҳри суҳан гуфтандро парваридӣ. Ҳанӯз дӯст дарам соатҳо дар оғӯши меҳрубониҳои ту гиристанро. Ту мисли он паррандае, ки ман тавонистам солҳои сол пешониашро бибӯсам. Худо кунад, битавонам тамоми рӯзҳо васфи туро бисароям.

Тӯӣ, ки худ биҳиштӣ! Ту аввалин ва бошукӯхтарин неъматӣ Аллоҳ, ки ман дидаам. Сарчашмаи тамоми покиҳо домони туст! Аз домони туст, ки мард ба меъроч меравад. Рӯҳат аз тамоми оинаҳо зуллатар аст. Гармии оғӯшат беҳтарин паноҳгоҳест, ки барои рӯзҳои дилтангии кӯдакони суроғ дарам. Бӯи исматат дилнавозтарин насимест, ки зимистонро ба баҳор наздиктар мекунад. Ту вориси поқдомани Марямӣ! Ту аз тамоми ғунҷаҳое, ки мешиносам, поктарӣ!

СОҲАИ САЙЁҲИРО РУША МЕБОЯД!

Раҳмоналӣ АБДУЛЛОЕВ,
доншиҷӯи соли 3-юми факултаи
молиявию иқтисодӣ

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба хунарҳои миллӣ таваҷҷуҳи хосса зоҳир менамояд ва дар ин замина рушди соҳаи сайёҳиро тақвият мебахшад, зеро ин ҳамчун воситаи асосии зиндагардонӣ ва муаррифии маданият ва тамаддуни миллат ба ҳисоб меравад.

Мардуми тоҷик миллатест, ки ҳамеша дар ҳама давру замон хунарҳои ба худ хоси миллати доро буд. Аз ин рӯ, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо мақсади зиндагардонидани хунарҳои мардумӣ, муаррифи намунаҳои Тоҷикистон дар арсаи ҷаҳонӣ ва рушди соҳаи сайёҳӣ дар Паёми худ, ки санаи 22.12.2017 ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор шуда буд, соли 2018-ро "Соли рушди сайёҳӣ ва хунарҳои мардумӣ" эълон карданд.

Ҷумҳурии Тоҷикистон мероси бойи таърихӣ фарҳангӣ ва захираҳои табири доро мебошад, ки барои рушди ҳам сайёҳии дохилӣ ва қабули сайёҳони хориҷӣ мусоид мебошад. Шароитҳои муносири соҳаи сайёҳии Тоҷикистон хеле густурда ва дорои захираҳои бойи фарҳангӣ ва табиӣ аст. Кашфиётҳои археологӣ, меъморӣ, санъат, тарзи зист ва расму оини суннати мардуми тоҷик, этнография, табиати нотакрор, ҳавои мусоид ва теъдоди зиёди кӯл ва дарёҳои (наҳрҳои) кӯҳӣ, ҳайвонот ва паррандаҳои нодир метавонанд завқ ва хоҳиши ҳар як сайёҳро қонеъ созанд ва таваҷҷуҳи онҳоро ҷалб намоянд.

Сайёҳӣ имконият медиҳад, ки ваъзи молиявии сокинони деҳот ва маҳаллаҳои хурдро беҳтар созад, онҳоро барои нигоҳ доштани муҳити фарҳангӣ ва суннати водор месозад ва бо дарки он, ки сайёҳони хориҷӣ ба хотири табиати зебо ва ошноӣ бо фарҳанг, таърих ва маҳалли зисти онҳо ташриф меоранд, ба ҳифзи табиат талқин менамояд.

РОҒУН-ИФТИХОРИ МИЛЛАТИ ТОҶИК

Фирдавс ИСЛОМОВ,
доншиҷӯи соли 3-юми факултаи
филологияи тоҷик ва журналистика

Дар давоми 27-соли Истиқлолияти давлатӣ Ҳукумати Тоҷикистон бо сарвари Президенти кишвар муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо вучуди бисёр мушқилоту монеаҳо таҳкурсии давлати соҳибхитияр-мунорро гузошт ва ба қорҳои азиями бунёдкориву созандагӣ шуруъ намуд. Аз ҷумла, ҳадафҳои стратегии ҳукумат муайян гардида, истиқлолияти энергетикӣ, аз бунбасти коммуникатсионӣ раҳо намудани кишвар ва таъмини амнияти озуқаворӣ мамлакат аз самтҳои асосии сиёсати давлат тақдир дода шудаанд. Истиқлолияти энергетикӣ дар сиёсати пешгирифти сарвари давлат яке аз ҳадафҳои асосӣ ба шумор меравад.

Дабири кулли Иттиҳоди Аврупо Тоҳир Мансуров дар Иҷлосияҳои Маҷмаи умумии СММ ба нақши Ҷумҳурии Тоҷикистон ва сарвари давлати он дар ин сомон баҳои баланд дода дар робита ба татбиқи амалии лоиҳаҳои гидроэнергетикӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон изҳор дошт ки "Натанҳо НБО "Сангтӯда" ва "Роғун", балки дигар нерӯгоҳҳо низ бояд сохта шаванд, зеро барои Ҷумҳурии Тоҷикистон ин роҳи асосии тараққиёт аст".

Кунун агрегати аввали НБО "Роғун" аз ҷониби Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба истифода дода шуд, ки ин рӯйдодӣ бузург ба шумор меравад. Аз ин дастовард ҳар як тоҷик бояд ифтихор намояд

ЗИНДА НОМИ РҶДАКӢ

НАВҚАЛАМ

Шарофати АМИРШО,
доншиҷӯи соли 1-уми факултаи
омӯзгорӣ

**Зинда номат Рӯдакии хушбаён,
Дар миёни ҷумлаи халқи ҷаҳон.
Будӣ доим аз паи илму адаб,
Аз ҷавонӣ то ба пирӣ бо тараб.
Баъди ту мо пайравони содиқем,
Бо қалам, бо дафтар мо ошиқем.**

ПАРЧАМ

НАВҚАЛАМ

Мавлоно ЮСУФОВ,
доншиҷӯи соли 1-уми факултаи
филологияи тоҷик ва журналистика

**Парчамат бодо парфшон, эй диёри нозанин,
Ифтихори тоҷикон ҳастӣ ту дар рӯйи замин.
Парчамам бошӣ ҳамеша партавафшон дар диёр,
Парчамбардорӣ кунем мо баҳри ту аз ҷисму чон.
Ранги сурхи ту нишон аз ҷоннисориҳо бувад,
Ранги сафеди ту иқболи сафеди мо бувад.
Ранги сабзат баҳри мо сарсабзии дунё бувад,
Парчамам ҳар ранги ту хос аз барои мо бувад.
Гуфт Мавлоно Юсуфӣ баҳри васфат ду суҳан,
Ҳаст то дунё ту бошӣ партавафшон парчамам.**

ДИРҶЗ ВА ИМРҶЗИ ТОҶИКИСТОН

Раҷабӣ АБДУКАҲҲОР,
доншиҷӯи соли 4-уми факултаи
омӯзгорӣ

Миллати тоҷик рӯзҳои сахтеро аз сар гузаронид ва дар охир ба рӯи ин миллат бахт хандид. Хуршед дар самои мардуми тоҷик намудор гашта, сардиҳои зиндагиро ба коми худ фуру мебард. Мардумон чашми худро аз нури хуршед дур намесохтанд. Аз гармии ҳаловатбахш қувваю нерӯи гирифта, қалби хешро таскин мебахшиданд. Ин хуршеди оламафрӯз марди худодод, марди бонангу бономуси ватандӯст, ки дар даврони ҷанги пурифӯра ҷони худро ба хатар гузошта, ҷони халқи хешро аз ранҷу азоб озод намуд, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон буд, ки бо қувваю нерӯи созандаи хеш бинои давлатро мустақкам нигоҳ дошт...

Вай дар назди Парчами миллӣ бо шири модари хеш тантанавор савганд ёд намуд, ки дар давлат сулҳу суботро мустақкамтар гардонид, халқро аз азобу шиканча наҷот хоҳам дод ва ҳама гурезагонро, ки ба давлатҳои дуру наздик фирор намудаанд ба давлати хеш бар мегардонам. Ба ин ваъда фаво қард ва сулҳ танинандоз гардид.

Аз он рӯзе, ки Эмомалӣ Раҳмон тақдирӣ Тоҷикистонро ба даст гирифт, пайваста аз рӯи гуфтаи Чалолиддини Рӯмӣ амал намуд.

**Мо барои васл қардан омадем,
На барои фасл қардан омадем.**

Ин марди науқ дили ҳазорон мардумро ба даст оварда, бо хизматҳои беҳамтояш ба қалби ҳар яки мо ҷо гаштааст. Ин марди хирадманд ватани моро гулгулушуқфун намуда, риштаи зебоиро дар чодари сулҳу ваҳдати кишвар боз ҳам мустақкамтар гардонид. Мо имрӯз шуқрона аз он дорем, ки Худованди муттаол ҷунин сарвари оқилу доно ва ҷунин ватани зебою муқаддасро ба мо ато намудааст. Биёед, ҳамватанони азиз, мо низ пайрави Пешвои миллатамон Эмомалӣ Раҳмон бошем, то ки дар ватанамон некӣ ҳукмрону бадӣ маҳв гардад.

ПАДАРҶОН, МАН ТУРО ДҶСТ МЕДОРАМ...

Рӯҳафзо САЪДУЛОЕВА,
доншиҷӯи соли 2-юми факултаи
филологияи хориҷӣ, ихтисоси англисӣ-
немисӣ

Падарҷони азизам, шоҳсутини хонадон, азизи дили фарзандон беҳтарин марди дунё ҳастӣ. Сипосгузор аз Худо ҳастам, ки чун ту падари тимордору меҳрубон насибам гардонид ва туро василае сохт, то ҳаётамро зиннат бахшад. Бо омадани худ фараҳ меорӣ ва ҳастият сурӯст нотамам. Нармсӯханӣ, муҳрубону дилсӯз, ҳамдард будан бо мардум, ки хислатҳои ҳамидан инсониянд андар ту дидам ва омӯхтам. Бо меҳр парвардиам ва бо меҳнати ҳалолат калонам қардӣ.

Медонам, баъзан бо қару ноҳақи кӯдаконаи худ таъатро дигаргун месозам, то боз ҳам меҳрубониҳоятро барои духтаракӣ шӯху нозпарвардаат бикунӣ. Ҳанӯз ҳам худро ҳамон кӯдаки кӯчак наздат эҳсос мекунам. Меҳоҳам фарқи ҳамин дунёи кӯдакиам бошам, зеро он хотироти хубу дилоро зебо дорад. Падарҷон, рӯҳафзо ҳастӣ бароям. Кушиш мекунам, то сазовори ин ҳама дӯстдорихову гамхориҳоят бошам. Аз Худованд саодати ду дунёро баҳратон таманно дорам.

**Падарҷонам, туро ман дӯст дорам,
Барои ту падар ман ҷонсуорам.
Наҳоҳам ҳеч гамро дар дили ту,
Барои он, ки ҳастӣ қиблаҳоҳам**

МИНБАРИ

ИҚТИБОСОТИ АРАБИЕ, КИ ДАР ЗАБОНИ ТОҶИКИ ТАҒЙИРИ МАЪНО ҚАРДААНД

Некрӯз МАҲСУДИНЗОДА,
доншиҷӯи соли 4-уми факултаи
филологияи тоҷик ва журналистика,
ихтисоси забониносии

(аз рӯи асари "Гулистон"-и Саъдӣ Шерозӣ)

Забон ва илм дар замони муосир ба дараҷаи баланд тараққӣ намуда, бо ба вучуд омадани воситаҳои нави техникӣ ва дигар маводҳои барои рӯзгори инсоният муҳиму серталаб забоншиносонро водор месозад, ки дар пайи ворид сохтани иқтибосоти нави соҳаҳои гуногун камари ҳиммат баста, оид ба онҳо маъсалагузорӣ намоянд. Бояд зикр намуд, ки асоси ворид шудани иқтибосоти дигар забонҳо ба забонҳои дигар маҳз тараққиёти илму техника, равобити дипломатӣ, тиҷоратӣ, фарҳангӣ ташкил медиҳад, ки дар натиҷа аз забонҳои алоҳида ба забони мо ҳар гуна иқтибосоти нави ворид гардида, фонди луғавии забонамонро бой мегардонад. Аслан қобили зикр аст, ки истифодаи луғатҳо ва иқтибосоти забонҳои дигар хавфе надошта, баръакс барои ганӣ гардонидани фонди луғавии забон ва истифодаи васеи онҳо ғангоми суҳбат хизмат мерасонанд. Дар дунё ҳеч забоне пайдо намешавад, ки дар худ иқтибосоти дигар забонҳоро қабул накарда бошад, чаро ки ин ғайриимкон аст. Чунон ки Шанский мегӯяд "Ҳеч як халқе даранда ва эҷодкунандаи забон наметавонад тамоман аз дигарон дуру ҷудо ва ҳаёти хоса ба сар барад".

Мавриди зикр аст, ки ҳазорсола пеш инҷониб забони ноби тоҷикӣ тавонист, ки новобаста аз бесарусомониҳои давраҳои гуногуни таърихӣ фонди луғавии хешро ҳифз намуда, то имрӯз ҳамчун як забони бою дорои намунаҳои олии гуишҳо ва лаҳҷаҳо бошад. Аммо дар баробари ин метавон гуфт, ки забони тоҷикӣ низ мисли дигар забонҳои дунё аз ворид шудани иқтибосоти забонҳои бегона орий набуда, то имрӯз теъдоди зиёди калимаҳои зарурии дар гуиш истифодашавандаро аз забонҳои гуногун ба мисли арабӣ, узбекӣ ва туркӣ қабул намудаву дар фонди луғавии хеш ҷойгир намудааст, аммо иқтибосоте, ки ба забони мо аз забони арабӣ ворид гардидаанд, дар баъзе мавридҳо тамоман ба маъноҳои гуногун истифода гардида, мафҳуми аслии арабии онҳо дар забони тоҷикӣ пурра тағйир дода шудаанд, ки ҳоло дар мисолҳои зерин бароятон равшани меандозем.

Мақолаи шогирдонаи мо перомуни иқтибосотест, ки дар забони тоҷикӣ тағйири маъно қардаанд. Дар "Гулистон"-и Саъдӣ Шерозӣ тақрибан 1680 вожаи иқтибосии арабӣ дар гуиш тоҷикӣ маънои худро тағйир додаанд.

Калимаи серистеъмоли "мактаб", ки дар арабӣ исми макан буда, ба маънои "идора", "офис" ва "мизи қорӣ" аст, дар забони тоҷикӣ бошад ба маънои "дабистон", "мактаб" истифода мегардад.

Калимаи "суҳбат" дар забони арабӣ ба маънои "ҳамроҳӣ", "бо касе будан" меояд, дар ҳоле ки дар забони тоҷикӣ ба маънои изофии "бо якдигар гуфтугӯ" ва "суҳбат қардан"-ро ба худ касб қардааст.

Калимаи "маҷлис" чун исми макан дар забони арабӣ ба маънои "ҷои нишаст" меояд, дар ҳоле ки дар забони тоҷикӣ ба маънои "анҷуман", "ҷаласа" истифода мешавад.

Калимаи "ҳавсала" аслан ба маънои "меъдаи парранда" аст ва дар забони тоҷикӣ ба маънои "хоҳиш", "рағбат", "тобу-тавон" мавриди истифода аст.

Калимаи тааҷҷубии "ҳайф" дар забони арабӣ ба маънои "зулм" ва "ҷабру ситам" меояд, вале дар забони тоҷикӣ ба маънои "афсӯс" ва "дарег" қор фармуда мешавад.

Иқтибоси "ғайрат", ки дар забони арабӣ ба маънои "рашк" меояду дар забони тоҷикӣ бошад, ба маънои "ҷаҳду кушиш" мавриди истифода қарор гирифтааст.

Калимаи "мулоим", ки маънои аслии он дар забони тоҷикӣ "созгор, мувофиқ, дархӯр ва муносиб" мебошад, дар забони арабӣ маънои изофии "нарм"-ро касб қардааст.

Калимаи "қоил" дар забони арабӣ исми фоил (ичроқунанда амал) буда, ба маънои "гӯянда" меояд, дар ҳоле ки дар забони тоҷикӣ ба маънои "этироф қардан, иқрор шудан, пазируфтани, ҳатто изҳори тааҷҷуб ва шигифт" истифода мегардад.

Калимаи "оид" дар забони арабӣ ба маънои "бозгарданда, бозоянда" омада, дар забони тоҷикӣ ба маънои модаллии иловагӣ "дар бораи... вобаста ба..."-ро касб қардааст.

Дар инҷо калимаҳои зиёдеро метавон мисол овард, мисли "қасофат", дар арабӣ ба маънои "зичӣ, ҷафсӣ, ва анбӯҳӣ" буда, дар тоҷикӣ ба маънои "чиркинӣ, ифлосӣ" омадааст. "Тақсир" дар арабӣ "кӯтоҳӣ, танбалӣ ва сустӣ" омада, дар тоҷикӣ ба маънои "эҳтиром ва арҷ" нисбат ба аҳли рӯҳоният. "Таъна" дар арабӣ "як бор задан" бо қорд ва ё бо найза, дар тоҷикӣ ба маънои "сарзаниш, маломат, мазаммат" омадааст.

Калимаи "маслуҳ" дар арабӣ ба маънои "пӯстқанда" буда, дар тоҷикӣ ба маънои "лоғар" меояд. "Мумсик" дар арабӣ ба маънои "қапанда", дар тоҷикӣ ба маънои "ҳасис, камдаст" меояд. "Мадхуш" дар арабӣ ба маънои "саргашта, саргардон" буда, дар тоҷикӣ "аз хуш рафта" омадааст. "Мазор" дар арабӣ исми макан буда, ба маънои "ҷои зиёрат, зиёратгоҳ" омада, дар тоҷикӣ ба маънои "гур, қабристон" меояд. "Ифлос" дар арабӣ ба маънои "варшикастагӣ, (бонкрот) танг-

ДОНИШҶУ

дастӣ ва бенавоӣ" меояд, дар забони тоҷикӣ "чиркинӣ, палидӣ" истифода мешавад.

Калимаи "раъно" дар арабӣ ба маънои "худбин, худоро нодон" дар тоҷикӣ "хушандом, хушқаду қомат"; "нақл" дар арабӣ маънои "чоивазкунӣ, тағйири макон" дар тоҷикӣ ба маънои "ривоят кардан, ҳикоят"; "анъана" дар арабӣ "ривоят, ҳикоят, хурофот ва таассуб" дар тоҷикӣ "урфу одат"; "аскар" дар арабӣ ба маънои "лашкар ва сипоҳ" дар тоҷикӣ "сарбоз"; "тавр" дар арабӣ ба маънои "ҳад, давр, андоза" дар тоҷикӣ ба маънои "роҳу равиш"; "маърақа" дар арабӣ "чанг, задхӯрд, набард, корзор" дар тоҷикӣ "чорабинӣ, чашн, меҳмонӣ"; "ҳурмат" дар арабӣ "ҳаром, манъ будан, мамнӯият" дар тоҷикӣ "эҳтиром, арҷ"; "насия" дар арабӣ "фаромӯш кардан" дар тоҷикӣ "чизеро ба орият додан"; "қабат" дар арабӣ ба ин шакл нест, вале дар тоҷикӣ ба маънои "ошёна" ва ё баҳши болои чизе меояд; "истиқомат" дар арабӣ ба маънои "ростӣ, дурӯстӣ" дар тоҷикӣ "зиндагӣ кардан" ва ғайра.

Чунин шакл гирифтани маънову мафҳумҳои чанде аз калимаҳои арабӣ дар забони тоҷикӣ аз он шаҳодат медиҳад, ки мувофиқ ба талаботи забони тоҷикӣ ҳангоми гуфтор ва навишт мо наметавонем калимаҳои мазкурро бо мафҳумҳои хеш истифода намуда, дар забон мавриди истифода қарор диҳем.

Аз ин рӯ, аз рӯи вазну қофиябандӣ калимаҳои гуногуни забони арабӣ тавонистаанд, ки мафҳумҳои навро дар забони тоҷикӣ касб намуда, ҳам фонди луғавии моро бой гардонид ва ҳам дар суҳбатҳо ва ҳам дигар самтҳои илмию тадқиқотӣ ва сеъ истифода шаванд. Бояд тазаккур дод, ки қариб 60% фонди луғавии забони тоҷикиро аслан калимаҳои арабӣ ташкил медиҳанд. Калимаҳои, ки аз забонҳои узбекӣ ва туркӣ ба забони мо ворид гардидаанд, теъдоди камро ташкил намуда, танҳо дар баъзе мавридҳо мавриди истифода қарор гирифта мешаванд.

Хулоса, метавон гуфт, ки ҳарчанд ки ҳазорсолаҳо пеш инчунин забони тоҷикӣ арзи ҳаёти намудаву миёни мардум истифода мешуд, дар мавридҳои гуногуни ташаккули замон ва ба вуҷуд омадани дигаргуниҳои кулӣ, аз ҷумла, дар замонҳои муосир чанде аз калимаҳои арабӣ, ки натавонистанд ба талаботи давру замони хеш ҷавобгӯ бошанд, сарфи назар намуда, ба ҷойи онҳо калимаҳои нав ва истилоҳоти ҷавобгӯ ба талаботи замони кунуниро қабул намуд, ки он тавонист таъсири худро дар самти бехтар ва ба дараҷаи аъло расонидани забони тоҷикӣ мусоидати ҳамаҷониба намояд.

МУАЛЛИМ - ШАХСИ НАКЎКОР

Меҳроҷидин БОБОХОНЗОДА,
доншиҷӯи соли 1-уми факултаи
филологияи хориҷӣ

Муаллим шахсест, ки дар тамоми давру замон ҷомеа ба он ниёз дошт ва дорад. Муаллим равшангари тамоми қору пайкори инсон дар ҷомеа ба шумор меравад. Чунон ки шоири бузург гуфтааст:

**Муаллим устоди бехтарин аст,
Сафобахшанда дар рӯи замин аст.**

Оре, муаллим сафобахшанда аст, сафобахшандаи тамоми хушиҳои зиндагӣ, тамоми роҳу равиши зиндагӣ, чун ҳар як қореро, ки мо оғоз мекунем, албатта аз устодон, муаллимон пурсон мешавем.

Касби омӯзгорӣ чун қуллай нурафканест, ки тамоми касбу вазифаҳои олам аз он сарчашма мегиранд. Педагоги машҳури Чех Ян Амонс Коменский ба касби омӯзгорӣ баҳри арзанда дода гуфтааст: "Ба муаллимони вазифаи бехтарин супорида шудааст, ки болотар аз он дар зер хуршед чизе буда наметавонад."

Албатта, касби омӯзгорӣ ин як касби бошараф, пурмасъул ва зарурии ҷомеа мебошад, чунки касби муаллимӣ таъмингари гӯшаи илму маърифат дар ҷомеа ба шумор меравад.

ЧАРО ЗАБОНҲОИ ХОРИҶИРО ОМУҲТАН ЗАРУР АСТ?

Фарҳод РАБИЕВ,
доншиҷӯи соли 1-уми факултаи
филологияи хориҷӣ

Барои он забонҳои хориҷиро омӯхтан зарур аст, ки асри 21 асри рушди илму технология ва ҷаҳонишавии халқиятҳо мебошад. Мо метавонем ин забонҳоро омӯхта, ба озмуну олимпиядаҳо рафта, иштирок намуда, сатҳи донишу маърифатамонро баланд бардорем ва ҳатто берун аз кишвар ба давлатҳои хориҷа сафар намуда, дар озмунҳои иштирок карда, парчами давлату миллати худро дар арсаи байналмилалӣ баланд бардорем.

Агар инсон чӣ қадар ки забон донад, ҳамон дараҷа тавоност. Ба воситаи забон хусусиятҳои халқу миллат, дастовардҳои маърифатию фарҳангӣ ва комёбиҳои илму техникаи онро меомӯзем. Пас, мо пеш меравем, ҷомеа низ бештар инкишоф меёбад.

Дар чамъияти имрӯза донишҷӯи забонҳои хориҷӣ аҳамияти хеле калон дорад, яъне моро ҳамқадами замон хоҳад кард. Агар мо бо одамоне хориҷӣ рӯбарӯ шавем, дар суҳбат бо онҳо мушкилӣ намекашем. Дар дигар давлатҳо низ забонҳои хориҷӣ омӯзонда мешавад. Забоне, ки бисёри давлатҳо меомӯзанд, ин забони англисӣ мебошад. Омӯхтани забонҳои хориҷӣ ба мо мусоидат мекунад, ки ба қуллаҳои баланд бароем.

ҲУНАРҲОИ МАРДУМИ САЙЁҲОНРО ЧАЛБ МЕКУНАНД

Муҳаммадӣ БОБОШОЕВ,
доншиҷӯи соли 4-уми факултаи
молиявию иқтисодӣ

Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҷиҳати рушду эҳёи ҳунарҳои мардумӣ, дастгирӣ соҳибқорони соҳа, муҳайё кардани ҷойҳои нави қорӣ барои мардону занони хонанишин аз афзун намудани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти дастӣ баёнгари таваҷҷуҳи ҳосе ба соҳаи мазкур мебошад. Дар ин замина, бо дастури супоришҳои Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон соли 2018 Соли рушди сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ эълон гардид.

Ҳунарҳои мардумии ҳар як миллат ҳама вақт диққатҷалбкунанда мебошанд. Бинобар ин, онҳо як воситаи хубе барои чалб намудани зеҳни одамоне, муаррифии фарҳангу одоб ва ҳунари истеъдоди халқиятҳои ҷаҳон ба шумор мераванд. Бояд гуфт, ки рафтори сайёҳон ва муносибати онҳо ба ҳунарҳои мардумӣ гӯшаи каноии ҷаҳон аз ҳислатҳои муҳим ва асосии онҳост.

Сайёҳӣ яке аз роҳҳои бехтарини шиносӣ бо фарҳанги мардуми ҷаҳон аст. Аз ин сабаб ноҳия ва вилоятҳои, ки диққати сайёҳонро ба худ ҷалб мекунад, бояд барномаҳои махсус барои қабул кардани онҳоро дошта бошанд. Аз ин бар меояд, сайёҳон ҳангоме ки ба шаҳру ноҳияҳои гуногун ташриф меоранд, мақсадашон танҳо тафреҳу дамгирӣ набуда, омӯзиши фарҳангу ҳунари халқ низ барои онҳо аҳамияти махсус дорад.

Ташкилу тараққи додани соҳаи сайёҳӣ ва дар баробари ин бунёд намудани иншоотҳо, осоишгоҳу истироҳатгоҳ дар ҷумҳури ва ба сохтани нуқтаҳои, ки ҳунарҳои дастии халқ дар он ҷо ба намоиш гузошта мешаванд, ба нафъи қор аст. Ин омил метавонад аҳамияти сиёсӣ иқтисодӣ ва иҷтимоиву маънавий дошта бошад. Ҳунарҳои мардумӣ бехтарин ва холистарин анвои санъат буда, ҳамеша ба ҳаёти инсон алоқаманданд. Онҳо ҳисси зебоипарастии халқро таҷассум мекунад.

ИФТИҲОР АЗ ВАТАН ДОРАМ

Санаабар РОЗИҚОВА,
доншиҷӯи соли 1-уми факултаи
омӯзгорӣ

Тоҷикистон сарзамини бузургест, ки саропо дилнишину гулфишон аст. Ин сарзамин макони бузургон, донишмандон ва ҷонспурдагон дар роҳи халқу Ватан мебошад. Ба мисли Тур-сунзодаю Лоик, Айнию Рӯдакӣ, Темурмалику Восеъ ва сардо фарзандони фарзонаи миллат ба дунё овардааст.

Қўҳҳои сар ба афлок, обҳои мусаффо, дашту даманҳои пур аз сабзаю гулҳои зебоаш дилхоҳ шохсро асирӣ зебоҳои худ мегардонад. Оре, ман ифтиҳор аз чунин Ватан дорам, ифтиҳор аз муқаддасоти миллӣ, ифтиҳор аз сулҳу суботи Ватан мекунам. Ман ифтиҳор аз он дорам, ки дар чунин мулки зебою дилнишин ва соҳибистиклоле ба ном Тоҷикистон озодона умр ба сар мебарам.

**То ҳастам ҳаст ҷон дар бадан,
Бо туям ман, бо туям, эй Ватан.**

ЭҲТИРОМИ ВОЛИДАЙ-НРО БИДОН!

Адолати БАХТИЁР,
доншиҷӯи соли 1-уми факултаи
филологияи хориҷӣ

Падару модарро иззат кардан, онҳоро бузург калон доништан, суҳанҷояшонро рад накардан, ҳамеша ва дар ҳама қор ризои онҳоро ҷўстан ба ҳар кас лозим аст. Падару модар дар тарбияи мо бисёр машаққатҳо кашидаанд ва ба хуни ҷигар парварии намуда калон кардаанд. Дар ҳафтосагӣ ба мактаб фиристоданд ва ба донишгоҳ ҳам дохил карданд. Аљон мо мехонем ва ҳеҷ ғам надорем. Акнун моро зарур аст, ки қадри падару модарро донем, онҳоро бисёр иззату эҳтиром кунем. Агар ба қор иҷозат надихад, пас бояд он қорро накунем. Онҳо бихиште дар замин ҳастанд.

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Дафтари имтиҳонӣ, ки Донишгоҳи давлатии Кўлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ соли 2016 ба донишҷӯи соли 3-юми факултаи молиявию иқтисодӣ (шӯбаи рўзона) Тавакалов Зикриё додааст, бинобар сабаби гум шудани аз эътибор соқит донишда шавад.

50 САВОЛ: 100 СОМОНӢ МУКОФОТПУЛӢ

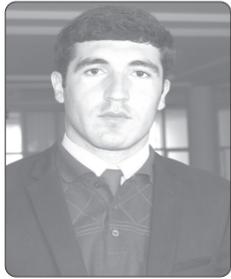
Хонандагони азият! Ҳайати эҷодии рўзномаи "Анвори дониш" барои таваҷҷуҳи хоссатон ба Шумо миннатдорӣ намуда, баҳратон хушиҳои рўзгорро таманно доранд.

Ҳайати эҷодии рўзнома бо хости хонандагон мақсад гузошт, ки дар ҳар шумора озмунӣ саволу ҷавобро пешниҳод кунанд. Ҳоло 50 савол ба Шумо пешниҳод мегардад ва ҳар хонандае, ки сари вақт ҷавобҳоро ба идораи рўзнома ирсол мекунад, насиби 100 сомонӣ мукофотпулӣ мегардад. Ба Шумо барор ҳонем! Мўҳлат то 1-уми январ.

1. Китобхонаи ҷумҳуриявӣ ба номи Абулқосим Фирдавӣ кадом сол қушода шуд?
2. Зодгоҳи Христафор Колумб кадом давлат аст?
3. Илме, ки мушаққоро меомӯзад, чӣ ном дорад?
4. Ягона давлати сотсиалистӣ дар китъаи Амрикои Марказӣ кадом давлат мебошад?
5. Илме, ки қонунҳои ирсият ва тағйирпазириии органзмҳоро меомӯзад, кадом илм аст?
6. Дуввумин Президенти Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон кӣ буд?
7. Илме, ки ҳуҷайраҳоро меомӯзад, кадом илм аст?
8. Аввалин омӯзишгоҳи тиббӣ дар Тоҷикистон кадом сол ва дар қуҷо қушода шуд?
9. Ҷазираи калонтарини ҷаҳон Греландия ба кадом давлат дохил мешавад?
10. "Тадбири Манзил" асари кист?
11. Кадом файласуф асосгузори Материализм мебошад?
12. Асосгузори Дидактика кист?
13. "Шоҳнома"-и Фирдавӣ дар бораи чанд шоҳ қисса мекунад?
14. Тоҷикистон кадом сол ба давлат як миллион тонна пахта супорид?
15. Мактаби фалсафи Афлотун чӣ ном дошт?
16. "Мантӣқ-ут-тайр" асари кист?
17. "Тъхи дон" асари кист?
18. Муҷассамаи Исмоили Сомонӣ дар шаҳри Душанбе кадом сол сохта шуд?
19. Шаҳри Бостони Саразм дар қуҷо воқеъ аст?
20. Кадоме аз шоириони Фаронсаро барои одамқушию гонатгарияш ба дор оварта будан?
21. Блоки ҳарби НАТО кадом сол таъсис ёфт?
22. Аввалин шахсе, ки дар бораи сохти организм одам маълумот додааст кӣ буд?
23. Пайғамбари қасида дар адабиёт кадом шоирро меғўянд?
24. Ҷоизаи "Нико" ҷоизаи синамои кадом давлат аст?
25. Телевизиони Тоҷикистон кадом сол ба фаъолият шурӯ кард?
26. Шаҳрҳои Маккаву Мадинаро арабҳо чӣ ном мебаранд?
27. Муаллифи асари "Дувалронӣ ва Хизрхон" кист?
28. Аввалин бор дар ҷаҳони ислом кадоме аз ин зан дар гушаш гушвор андохт?
29. "Ҷаҳор мақола" асари кист?
30. Амриқоро аввалин бор кӣ кашф кард?
31. Сиёсатмадори империяи Салҷуқийн кӣ буд?
32. Сардафтари адабиёти классикии рус кӣ буд?
33. Фотосинтез дар кадом узви растани мегузарад?
34. Илме, ки растаниҳоро меомӯзад чӣ ном дорад?
35. Маҷлиси намояндагон чанд салоҳият дорад?
36. Каримуллоҳ лақабӣ кадом пайғамбар аст?
37. Бухоро дар ҳолате, ки номи Амораташро гирифт кадом амир роҳбарӣ мекард?
38. Фотосинтез дар кадом узви растани намегузарад?
39. Вақте ки системаи даври элементҳои химиявиро Менделеев кашф кард дар ҳамоно вақт чанд элемент буд?
40. Асари ҷуғрофӣ ва таърихӣ асри 10 кадом буд?
41. Аввалин империя дар ҷаҳон кадом империя буд?
42. Радиои Тоҷикистон кадом сол ба фаъолият шурӯ кард?
43. Дар дини ислом чанд мазҳаб аст?
44. Бузургтарин файласуфи равияи исмоилияро номбар кунед?
45. Овозҳои ҳамсадои забони англисӣ ба чанд гурӯҳ ҷудо мешавад?
46. Балантарин парчам дар ҷаҳон дар кадом давлат аст?
47. Нунизматика илм дар бораи чист?
48. Ба Эйнштейн барои кадом кашфиёташ мукофоти Нобелӣ доданд?
49. Ҳокимияти калонсолон намояндагони насли калони одамро чӣ мегўянд?
50. Аломати Тақсимро ба илми математика кӣ дохил намуд?

ЧАНД ДАСТОВАРДИ МИЛЛАТ

Фаррухрӯз КАМОЛОВ,
ассистенти кафедраи забонҳои
хориҷӣ ва методикаи таълими он

Истиқлолият ва соҳибхитиёрии давлат, ки баъд аз садсолаҳои зиёди ҷонбошиҳо ва заҳмати басо сангин, аз мулоҳиҳои пайвасти мардуми озодихоҳи мо ба даст омад, дар назди мо иҷрои вазифаи бисёр пурмасъулияти таърихӣ ва дар айни замон басо пурифтихор, яъне бунёди давлати навини ҷавобгӯ ба манфиатҳои халқи кишвар ва эҷоди аркони давлат-дории муосири тоҷиконро гузошт.

Қобили таассуф аст, ки халқи тоҷик дар давраи мушкил ва тақдирсози худ, ба камбудҳои зиёде роҳ дода бошад ҳам, аммо дар интиҳоби Президент кишвараш хато накард. Аз ин ҷост, ки муваффақиятҳои пайдарпай дар даврони истиқлолият ба даст оварда, Тоҷикистони моро ба пеш, ба сӯи фатҳи қуллаҳои бузург дар ҳама самтҳои зиндагӣ бурда истодааст. Дар рушду инкишофи сиёсӣ ва иҷтимоии давлат саҳми Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон басо бузург аст. Маҳз ӯ буд, ки дар симои миллати тоҷик як миллати бофарҳанг, дорои таърихи тамаддуни қадимаро дарк карда, роҳбарӣ дар ҷунин як давраи мушкил ва ҳассос, ки қариб буд миллат ва давлати тоҷикон аз байн равад, ба души худ гирифт.

Сиёсати хирадмандонаи вай буд, ки миллати парокандаи тоҷикро сарчамъ намуда, соҳиби хонаву дар, ҳешу табор ва аз ҳама муҳимаш соҳиби сарзамин ва ватан гардонид. Заҳмати бисёрсолаи Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон буд, ки дар муҳлати наҷандон зиёд Тоҷикистон аз бумбасти иқтисодӣ, энергетикӣ ва коммуникатсионӣ баромада, барои сохтани иншоотҳои муҳими аср, аз қабили НБО "Роғун", нақбҳо, таъмир ва бунёди роҳҳои нав ва дигар иншоотҳои муҳим, барои пешрафти илму маданиятро оғоз карданд.

Халқи тоҷик Пешвои миллатро бисёр дӯст медорад. Пирони рӯзгордида дар ҳаққаш дуои хайр мекунад. Моро мебояд, ки дар паҳлуи ҷунин роҳбари кордону мушфиқ ва маҳбуб рост истода, барои обод намудани диёри худ камари ҷиммат бандем.

ДАЛЕЛҲОИ ШАВҚОВАРУ ҶОЛИБ ДАР ЗАБОНИ АНГЛИСӢ

Дар забони англисӣ фактҳои бисёр шавқовару ҷолиб ва ҳатто ғалатӣ вучуд дорад, ки метавон дар ин ҷо бо онҳо шинос шуд:

1. Калимаи англисии "alphabet" аз номи ду ҳарфи аввали алифбои забони юнонӣ "alpha" (алфа) ва "beta" (бета) гирифта шудааст.
2. Панграмма ("rangram") ба ҷумлае гуфта мешавад, ки дар худ 26 ҳарфи алифбои англисиро фаро гирад. Барои мисол, дар ҷумлаи "The quick brown fox jumps over the lazy dog" ("Рӯбоҳи қаққони чигариранг аз болои саги танбал меҷаҳад") ҳар яке аз ҳарфҳои алифборо вохӯрдан мумкин аст. Ё ин ки дар ҷумлаи "The five boxing wizards jump quickly" ("Панҷто сеҳрғари муштзан тез меҷаҳанд") айни ин нуқта дида мешавад.
3. Аз ҳама ҷумали кӯтоҳтарин дар забони англисӣ метавонад аз се ҳарф иборат бошад ("I am" - "Ман ҳастам" ва "I do" - "Ман мекунам") бо мубтадо ва хабар. Ва агар "I am" - ро то "I?m" кӯтоҳ кунем, он гоҳ тамоман аз ду ҳарф иборат мешавад.
4. Замоне "амперсанд" (рамзи "&"), ки дар забони англисӣ пайвандани "ва" - ро ифода мекунад, яке аз ҳарфҳои алифбои забони англисӣ буд.
5. Аз ҳама ҳарфҳои маъмултарини забони англисӣ R, S, T, L, N, E мебошанд. Аз ҳама бештар ҳарфи "E" ва аз ҳама камтар ҳарфи "Q" истифода мешавад.
6. Нуқтаи дар болои ҳарфи "i" ҷойгирбуда дар забони англисӣ TITTL (қисмати хурдтарин/чакра) номида мешавад.
7. Аз ҳама калимаи дарозтарин дар забони англисӣ тибқи луғати англисии Оксфордӣ "pneumonoultramicroscopicsilicovolcanopneumonia" (бемории роҳҳои нафас, ки ҳангоми нафаскашии чангҳои вулкони ва дигар ифлосҳои ба монанди чанг вучуд меояд) ба ҳисоб меравад. Ҳангоми талаффузи ин калима баъди ҳар ҳиҷо бояд таваққуф кард. Калимаи мазкур аз 45 ҳарф иборат мебошад.

Азам БОБОЕВ, ассистенти кафедраи забонҳои хориҷӣ

ДАР АЙНИ КАМОЛОТ БУБАСТ РАХТИ САФАР

**Марги соҳибдил ҷаҳонро далели қулфат аст,
Шамъ агар хомӯш гардад доғи маҳфил мешавад.**

Инсон ба олами ҳастӣ фориг аз шебу фарози зиндагӣ ворид мешавад. Тавлиди ҳар як инсон умеди зиндагӣ аст. Ҳаёт ҳар як тифли дар оғӯш гирифтаашро мепарварад ва ӯро ба сӯи фатҳи қуллаҳои инсонӣ роҳнамун месозад. Инсонии комил ҳамеша дар талоши некию наққорӣ, дӯстию вафодорӣ, ваҳдати меҳнатқаринӣ кӯшиш мекунад. Зиндагӣ шумори нафас нест, балки шикасти тилисми айём аст. Мардони бовиқор ин тилисиро шикаста, ба зиндагӣ меҳру сафо илқо мекунад ва ҳамеша чун шамъ ба рӯзгори мардум рӯшноӣ ато месозанд. Ҳар он чӣ ки инсон дар ин фарохрӯзгор анҷом медиҳад, ҳама аз баракат ва шарофати илме аст, ки ӯ дар масири умри хеш ҳосил мекунад. Ҳақиқати зиндагӣ ва воқеияти рӯзгор ин ҳадиси набавиро собит сохтааст: "Илм болотар аз ибодат аст", яъне ҳарки бо илм зиндагӣ мекунад, ӯ пайвасти дар ибодат аст. Инсон то соҳиби илм нагардад, наметавонад ба кӯи яқин қадам гузорад.

Алишер ЁҚУБОВ, ассистенти кафедраи физика, методикаи таълими физика ва технологияи материалҳои

Чун суҳан аз илм меравад, чеҳраи ҷавонмарди асил, инсонии некамҳазар, зиндадил, боғайрат Абдулло Раҳимов пеши рӯ меояд. Ба зиндагӣ бо талошу сайъ ва ғайрату ҷиммат қарин менамояд. Ҳеҷ гоҳ ором набуд, зеро оромиро нестӣ меҳисобид.

**Мавҷем, ки осудагии мо одами мост,
Мо зинда аз онем, ки ором надорем.**

Ӯ соли 1968 дар деҳаи Пушиёни колхозии Кирови ноҳияи Восеъ чашм ба олами ҳастӣ кушод. Гардиши рӯзгор ӯро ба деҳаи Кадучии ҳамин ноҳия овард ва ӯ ба дарёи илму маънӣ дар таълимгоҳи ҳамин мавзевъ ворид гашт.

Чунон ба мактаб, китоб, муаллим ва таълим дил баста буд, ки ӯро писари қобили адабистон мегуфтанд. Муаллимон ӯро чун фарзанд дӯст медоштанд ва дар симои ӯ инсонии ояндаи наққорро медиданд. Бо вучуди он ки печу тоби рӯзгор ӯро машғули дигар корҳо мекард, аммо барои ӯ китоб анису розгӯю ғамгусор буд.

Ҳамаи ҷамъомадгоҳи таълимгоҳ бо ҳузурӣ ин хонандаи хушзаву нексалиқа усни дигар меёфт. Ҳамаи дарсхоро бо хубӣ ҳифз мекард. Қулли омӯзгорон меҳостанд, ки Абдуллоро ба сӯи фанни худ ҷалб кунанд. Ӯ бошад бо ҷиммат ва нерӯи худододи худ ҳамаи фанҳоро меомӯхт. Интиҳоби порчаҳои зиёди шеърӣ ва ҳатто достонхоро ҳифз мекард, математика ва физикаро бо шавқу завқ меомӯхт, забони русӣ ва таърихро пайвасти мутолиа мекард. Хулласа, ӯ хонандае буд, ки мехост бо тамоми ҳастӣ ғаввоси баҳри маънӣ бошад.

Таълимгоҳро бо баҳои хубу аъло хатм кард. Баъди хатми мактаб ӯ ба хизмати Модар-Ватан рафт ва мактаби ҷавонмардӣ, шуҷоъат ва меҳнатдӯстиро сипарӣ кард. Меҳри илмҳои дақиқ ӯро ҷониби Донишгоҳи давлатии Қӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ овард. Аз курси тайёри сар карда, то хатми донишгоҳ муҳассили фаъол ва комёби факултаи физика ва математика ин даргоҳи илм буд. Овони донишҷӯи ӯ ба даврае рост омада буд, ки дар ҷомеа нобасомониҳои сиёсӣ авҷ гирифта буд. Зистан ва таҳсил намудан

барои донишҷӯи ниҳоят саҳт буд. Аммо ин ҳама рӯҳи тавоноии ҷавонмарди асил Абдулло Раҳимовро шикаста натавонист, зеро ӯ мактаби зиндагиро пурра гузашта буд. Ҳам бори санги рӯзгор ва бори таҳсилро мекашид. Меҳру муҳаббати зиёд ба таҳсил он ҳама мушкилҳоро, ки рӯзгор ба дӯши ӯ афканда буд, сабук мекарданд. Аз устодон илму ҳикмат ва ахлоқу рафтори инсонӣ меомӯхт. Бо дастгирии устодон ба зинаҳои камолот мерасид.

Дигар ӯ фарзанди содиқи донишгоҳ буд ва шабу рӯз дар оғӯши донишгоҳи маҳбуб ва азизаш мегузашт. Ӯ дар баробари донишҷӯӣ будан барои устодон ёрдамчи содиқ буд. Дар анҷоми ҳар кори муҳиме дар факулта саҳмгузор буд. Баъди хатми донишгоҳ ӯро дар кафедраи информатика ва технологияи компютерӣ ба кор гирифтанд. Баъди ду соли кор дар донишгоҳ ба муддати ду сол (солҳои 1997-1999) ӯро ба коромӯзи ба Донишгоҳи миллии Тоҷикистон равон карданд. Ин мактаби хеле ҷиддӣ ва серталабро низ ӯ бо нерӯи ҷиммат гузашт. Дар баробари хатми коромӯзӣ ӯро ба кафедраи методикаи таълими физика ба кор қабул намуданд. Дар ин давра барои омӯзгори фанни физика бениҳоят мушкил буд. Аз соли 2000-2014 ӯ ба ҳайси мудири лабораторияи кафедраи кору фаъолият менамуд. Нарасидани китобҳои дарсӣ, воситаҳои таълимӣ, корҳои лабораторӣ, лавозимотҳои лабораторӣ омӯзгори ҷавон Абдулло Раҳимовро ором намегузошт. Бо дигар донишгоҳҳо дар алоқа шуда, барои пурра сохтани интизомии кору лаборатория машғули кор буд. Аз тамоми имкониятҳои истифода намуда, лабораторияро бо тартиб даровард ва донишҷӯён метавонистанд, ки чизи лозимиро барои ихтисоси ояндаашон омӯхта аз худ намоянд.

Дар баробари ин Абдулло Раҳимов дар вазифаҳои ҷонишини декани факултети физика оид ба тарбия (солҳои 2005-2007), ҷонишини декан оид ба таълим (солҳои 2008-2009), сардори маркази бақайдгирӣ ва низоми кредитии таҳсилот (солҳои 2009-2011), мудири кафедраи методикаи таълими физика ва технологияи материалҳо (солҳои 2012-2013) кору фаъолият намуда, дар иҷрои корҳои тамоми қувваю ғайрати хешро масраф намудааст.

Бо вучуди пешбурди масъулиятҳои зиёд ӯ пайвасти ба навиштани мақолаҳои илмӣ, методӣ, сиёсӣ, оммавӣ машғул буд. Навиштаҳои Абдулло Раҳимов дар маводҳои конференсияҳои умумиҷумҳуриявӣ, Паёмҳои донишгоҳҳои ҷумҳурий, матбуоти даврӣ мунтазам ҷой мегирифтанд. Ӯ бо мушкилоти муҳими илмӣ ва тарбиявӣ машғул гардида, дар анҷоми онҳо комёб гардидааст. Зиёда аз 30 мақолаҳои илмӣ, методӣ, тарбиявӣ ва оммавиро ба таъби расонида, дар ҳалли аксар масоил саҳмгузори намудааст.

Абдулло Раҳимов дар айни камолот, дар синни 50-солагӣ аз дунё рафт. Аммо номи ӯ, кору фаъолияти анҷомдодаи ӯ ва чеҳраи бомеҳри ӯ аз ёди дӯстон, ҳамкорон ва ҳешу наздикон зудуда намешавад.

Беҳтар аст ба ҷои онки мудом ба фикр поён нигоҳдоштани дигарон бошем роҳе барои боло бурдани худ пайдо кунем.

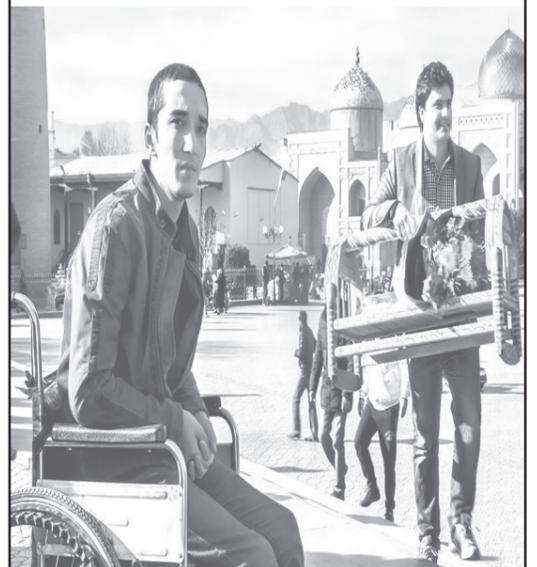

АКСҲОИ ГҶЁ

Ҳеҷ гоҳ аз шакли берунаш баҳо надихед.

Яке шодӣ дорад ва дигаре то паҳзап марг дар ғаму андӯх аст!
Ба пой равон шукр бояд кард!

СУХАНИ МОНДАГОР

Ҳақим Файсоғурас

Инсонро бояд, ки чун вақти шаб сар ба болини истироҳат гузорад, тамоми аъмоли он рӯзро ҳисоб кунад. Афкори нек карда, шукр ба ҷой оварад, агар афъоли (ҷамъи феъл, феълҳо) зишт карда, нафси худро маломат кунад, тавбаву истиғфор (бахшоиши гунохро хостан, талаби авф, мағфират) намояд ва бори дигар гирди он кор нагардад. Инсонро бояд, ки аз фикри маонии (маънавӣ) баланд ғофил набошад. Инсони бефикр ба ҳисоби мурдагон аст, агарчи зинда бошад.

НЕКПАЙФОМ

Рӯзи 21-уми декабри соли 2018 саромӯзгори кафедраи адабиёти тоҷик ва журналистика, мудирӣ шуъбаи магистратураи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ **ЗУЛФИЕВ ГАДОМАД НУРМАДОВИЧ** дар мавзӯи "Идейно - нравственные и художественные особенности романа Кароматулло Мирзоева "В грезах об отце" зери роҳбарии доктори илмҳои филологӣ, профессор Солеҳов Нуралӣ Назарович рисолаи номзадиашро дар Шӯрои дифои рисолаҳои номзадӣ-доктори назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз рӯи ихтисоси 10.01.03. - Адабиёти халқҳои мамолики хориҷӣ (адабиёти тоҷик) бо муваффақият дифоъ намуд.

Садорати донишгоҳ муҳаққиқро барои ҷимояи рисолаи номзадӣ сидқан таҳният намуда, дар корҳои минбаъдаи илмӣ-тадқиқотиашон комёбӣ таманно доранд.

ЭЪЛОНИ ОЗМУН

Раёсати Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ бо мақсади дастгирӣ, ҳавасманд гардонидан, ҳамчунин қадри намудани хизматҳои дар ҷодаи анҷоми корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ миёни ҳайати олимону профессорон, докторантон аз рӯи ихтисос PhD ва магистрантон озмуни "Олими сол", "Докторанти сол" ва "Магистранти сол" эълон мекунад.

Довталабоне, ки мақсади ширкат дар озмуно доранд ҳуҷҷатҳои худро тибқи талаботи "Низомнома" то санаи 27.12.2018 ба Раёсати илм ва инноватсия пешниҳод намоянд. Дар озмун натиҷаҳои фаъолияти танҳо дар соли 2018 ба инобат гирифта мешавад.

4 ТАВСИЯИ ОЛӢ БАРОИ ХУШҲОЛӢ

"Димоғи чоқ" ё худ табъи хуш доштан меҳод? Вақти мо хеле арзиши баланд дорад, онро бо "рӯйи турш" барбод додан аҳмақист. Инсонҳое ҳам вучуд доранд, ки бо сабабҳои гуногун хушҳол буда наметавонанд. Агар шумо аз зумраи онҳоед, пас ин тавсияҳо барои шумост.

1. Бахшанда бошед. Гуноҳи дигаронро бубахшед. Фаромӯш насозед, ки дар дил гирифтани кина аввалан ба худ шумо таъсири манфӣ мерасонад.

2. Ҳар вақте ки хаста мешавед дилмонда, бо дӯстонатон вохӯред. Олӣ мешавад, агар дар вохӯрӣ нафарони зиёд иштирок намояд. Равоншиносон исбот намудаанд, ки дар миёни дӯстон табъи хира ва ҳоли бад вучуд надорад.

3. Шугли қадид аз худ кунед. Давоми ҳафта касб, ҳунар ва ё амалеро ки бароятон бегона аст, аз бар намоед.

4. Кӯшиш кунед, ки матолиби хандадор мутолиа намоед. Наворҳои ҳаҷвӣ, расмҳои хандаовар ва ё латифаҳо барои хушҳол намудани шумо таъсири хеле хуб мерасонанд.

Инҳо чанд тавсияе буданд, ки амалӣ карданашон ба шумо хушҳолӣ мебахшад. Боз чӣ роҳҳоро барои доштани руҳи болида медонед?

Дар таҳияи матлаби боло китоби "Қоидаҳои зиндагӣ"-и Евгений Шишков истифода шудааст.

ЛАТИФАҲО

Раис:
- Соат чанд аст?
Корманд:
- Нӯҳ
Раис:
- Шумо бояд соати 8 дар ҷойи кор ҳозир мешудед.
Корманд:
- Имрӯз чандум аст?
Раис:
- Нӯҳум
Корманд:
- Шумо баяд рӯзи яқум моҳонаи моро пардохт мекардед.
XXXX
Духтур:
- Гунаҳқори аслии тамоми беморҳои ҳаётон шароб аст.
Бемор:

Ташаккур, боз ман фикр кардам, ба ҳамааш худам гунаҳқорам...
XXXX
Марде аз ҷойи кор ба занаш телефон карда мепурсад:
- Дар куҷой, занак?
- Дар хона!
- Дар хона бошӣ, чангкашакро мон, овозашро шунавам!
Зан зуд чангкашакро мемонад. Ин ҳолат чанд рӯз давом мекунад.
Як рӯз мард барвақттар аз кор меояд, ки занаш дар хона нест. Аз писараш мепурсад:
- Очаат кани?
Писараш ҷавоб медиҳад:
- Намедонам, чанд рӯз боз ҳамроҳаш чангкашакро гирифта, ба куҷо меравад.

АКСҲОИ РӮЗ

Яке аз ин духтаракон набераи яке аз кормандони донишгоҳ мебошад. Агар то шумораи оянда кадоме аз ин расмҳо аз ҷиҳати зебӣ овози бисёр гирад ва агар ғолиб набераи корманди донишгоҳ бошад, аз ҳисоби библии он ба 1 донишҷӯи ятим 50 сомонӣ ҳада карда мешавад.

Марҳамат, ба идораи рӯзнома омада, овоз диҳед!

МУАССИС:

ДОНИШГОҲИ ДАВЛАТИИ КӮЛОБ
БА НОМИ АБӮАБДУЛЛОҲИ
РӮДАКӢ

ҲАЙАТИ МУШОВАРА:

АБДУЛЛО ҲАБИБУЛЛО,
доктори илми физика ва
математика, профессор, узви
вобастаи АИ ҚТ, ректори
Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба
номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ

КАРИМОВ САМАРИДДИН,
доктори илми химия, профессор,
Узви пайвастаи АМТ

ИБОДОВ МАҲМАДУЛЛО,
доктори илми фалсафа,
профессор

ҚУМЪАХОН АЛИМӢ,
доктори илми филология,
профессор

ХОЛИҚОВ САФАР,
номзади илми кимиё

ХУДОЙДОДОВА ШАРОФАТ,
номзади илми филология, дотсент

НАЗАРОВ ҲОТАМ,
номзади илми педагогика,

АБДУЛЛОЕВ МАҲМУД,
доктори илми таърих, профессор

МИРЗОЕВ САЛИМ,
доктори илми педагогика,
профессор

ҚӮРАЕВ БОБОҲОН,
саромӯзгор

САРМУҲАРРИР:
ҚАҲОНГИР РУСТАМ

КОТИБИ МАСЪУЛ:
ЭРАҶ ДАВЛАТОВ,
номзади илми филология

САҲИФАБАНД:
МУНИСА КАРИМОВА

Андеша ва ақидаҳои нашршудаи шахсии муаллифон дар мақолату гузоришҳо ақидаи расмии ҳайати эҷодии рӯзнома махсуб намешавад. Дурустии асноду далели мақолаҳо ба уҳдаи муаллифон аст.

Рӯзнома дар ҚДДМ
"Мега-принт" ба таъб расидааст.
Адади нашр 4500

Нашрия дар Вазорати
фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон №030/
РЗ-97, 30.08.2017 аз нав ба кайд
гирифта шудааст.

Маводҳо бо забонҳои
тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ нашр мешаванд.
Рӯзнома тариқи обуна дастрас
мегардад.

НИШОНӢ:

735360. ш.Кӯлоб, кӯчаи С. Сафаров 16
E-mail: anvor.donish@kgu.tj
Телефон: корӣ: (83322) 3-31-15,
мобилӣ: 918-13-99-68; 981-00-02-19